

četvrtak, 02.09.2004.

[Otvorena sednica]

[Optuženi je ušao u sudnicu]

... Početak u 09.02h

SUDSKA SLUŽBENICA: [simultani prevod] Ustanite, molim.

Međunarodni krivični sud za bivšu Jugoslaviju zaseda.

Izvolite seiti.

SUDIJA ORIE: [simultani prevod] Dobro jutro svima.

Gospodine Hannis, vidim da ste ustali.

G. HANNIS: [simultani prevod] Samo zato što se plašim da ću nestati iz vidokruga ako budem pokušao da sednem zbog ovog /nerazgovetno/.

SUDIJA ORIE: [simultani prevod] Je li Tužilaštvo spremno da izvede narednog svedoka?

G. HANNIS: [simultani prevod] Da.

SUDIJA ORIE: [simultani prevod] To je gospodin Crnčalo, ako sam to ja sada dobro izgovorio. Valjda sam dovoljno dobro rekao da svi shvate o kome se radi. No, pre svega toga, zamolio bih da sekretar najavi predmet.

GD SEKRETAR: [simultani prevod] Predmet IT-00-39-T, *Tužilac protiv Momčila Krajišnika*.

SUDIJA ORIE: [simultani prevod] Hvala. Molim poslužitelja da uvede svedoka. A, jeste li Vi taj koji će ispitivati ovog svedoka, gospodine Hannis?

G. HANNIS: [simultani prevod] Da, časni Sude.

1 [Svedok je ušao u sudnicu]

2 SUDIJA ORIE: [simultani prevod] Dobro jutro.

3 SVEDOK: Dobro jutro.

4 SUDIJA ORIE: [simultani prevod] Ja sada kažem "Dobro jutro, gospodine

5 svedoče" zato što ne znam kako da izgovorim Vaše ime. Drugačije je napisano na

6 više različitih mesta, pa ćemo zbog toga kasnije zatražiti od Vas da nam tačno

7 kažete kako se Vaše ime piše i izgovara. U skladu sa pravilnikom o postupku i

8 dokazima, pre nego što počnete da svedočite, treba da date izjavu da ćete

9 govoriti celu istinu, ništa osim istine. Tekst svečane izjave Vam daje

10 poslužitelj. Molim Vas sada da ga pročitate.

11 SVEDOK: SULEJMAN CRNČALO

12 SVEDOK: Svečano izjavljujem da ću govoriti istinu, cijelu istinu i

13 niš... i ništa osim istine.

14 SUDIJA ORIE: [simultani prevod] Hvala Vam. Mi ćemo, gospodine Hannis,

15 uskoro znati je li gospodin Sulejman "Crnčalo" ili "Črncalo". Izvolite.

16 Ispituje g. Hannis:

17 [Tužilac ispituje putem prevodioca]

18 P: Dobro jutro gospodine Crnčalo.

19 Možete li nam reći kako se Vaše prezime piše?

20 O: Crnčalo Sulejman.

21 P: Možete li slovo po slovo da kažete prezime?

22

23

24

25

26

27

28

29

30

1 O: C-R-N-Č-A-L-O.

2 P: Hvala Vam. Časni Sude, ja bih, kao prvo, hteo svedoku pokazati i dve  
3 izjave koje je dao. Prva je od 8. juna 2001. godine. Zatražio bih da ta izjava  
4 dobije oznaku dokaznog predmeta i potom bih želeo pokazati izjavu koju je on dao  
5 sudu u Sarajevu 23. augusta 1995. godine, i da to bude naredni dokazni predmet.  
6 A svedoku bih želeo pokazati obe u isto vreme.

7 SUDIJA ORIE: [simultani prevod] U redu.

8 GDA SEKRETAR: [simultani prevod] Izjava od 8. juna 2001. godine biće  
9 P270, a zapisnik sa razgovora sa svedokom od 23. augusta 1995. godine biće P271.

10 G: HANNIS: [simultani prevod] Hvala Vam.

11 SUDIJA ORIE: [simultani prevod] Što se tiče izjave date Međunarodnom  
12 sudu, originalna izjava je na engleskom, a za izjavu datu Sudu, ona je na B/H/S-  
13 u.

14 G: HANNIS: [simultani prevod] Da, tako je, časni Sude.

15 P: Gospodine Crnčalo, zamolio bih Vas da prvo pogledate ovaj zapisnik o  
16 saslušanju svedoka, odnosno izjavu datu Višem sudu u Sarajevu 23. augusta 1995.  
17 godine. Da li vidite tu izjavu?

18 O: Vidim. Evo je.

19 P: Na prvoj stranici se vidi jedno ime koje je vrlo slično Vašem, ali je  
20 prezime nešto drugačije napisano. Zato bih Vas zamolio da nam kažete da li se tu  
21 zapravo radi o Vama i uistinu je došlo do neke greške u pisanju ili je to neko  
22 drugi?

23 O: Ovo je pogrešno prezime moje. Slova su pogrešno napisana. Zami...  
24 zamijenjeno je slovo "a" i "č", redosled.

25 P: A prepoznajete li potpis koji se vidi na dnu svake stranice tog  
26  
27  
28  
29  
30

1 dokumenta?

2 O: Ovo je moj potpis.

3 P: Jeste li Vi juče imali priliku da pogledate tu izjavu, da je

4 pročitate pre nego što dođete da svedočite ovde pred Sudom?

5 O: Jesam imao, ali na kraju... na kraju dana sam je pogledao.

6 P: Jeste li imali priliku pogledati onu drugu izjavu koja je tu pred

7 Vama na stolu?

8 O: Jesam i ovu drugu izjavu.

9 P: Jeste li Vi uspeli te dve izjave pročitati u celosti i uveriti se da  
10 se uistinu radi o izjavama koje ste Vi ranije dali?

11 O: Jesam, pročitao sam obadvije izjave i radi se o izjavama koje sam ja  
12 dao.

13 P: Osim par sitnica o kojima smo mi juče već razgovarali, možete li sada  
14 pred sudijama potvrditi da su ove izjave tačne i da odražavaju informacije koje  
15 ste Vi dali svojevremeno kako ste najbolje znali i umeli?

16 O: Mogu potvrdit ovo što piše, što sam dao izjave, i uz malu neku dopunu  
17 juče, ja stojim iza ovih izjava i možete me pitat šta god hoćete iz ove dvije  
18 izjave. Ja ću Vam sve odgovoriti.

19 P: Hvala Vam.

20 G. HANNIS: [simultani prevod] Časni Sude, ja sam uputio dokument sa  
21 dodatnim pojašnjenjima i Pretresnom veću, i sudskom savetniku. Taj dokument

22

23

24

25

26

27

28

29

30

1 sadrži informacije koje smo dobili tokom pripremnog razgovora sa svedokom. Ima  
2 par grešaka u kucanju u izjavi na engleskom jeziku i hteo bih na to ukazati  
3 Pretresnom veću dok budemo pregledavali tu izjavu.

4 Imajući to u vidu, ja bih sada zamolio da se pročita sažetak njegove  
5 izjave.

6 SUDIJA ORIE: [simultani prevod] Da, sažetak po pravilu 89(F), jer mi  
7 sažetak izjave još uvek nismo primili. Pretpostavljam da je to dostavljeno  
8 Odbrani?

9 G. HANNIS: [simultani prevod] Hvala, časni Sude. Mislím da su i  
10 prevodilačke kabine dobile ovu izjavu.

11 Ovo je dakle sažetak ranijih izjava gospodina Crnčala. Svedok je  
12 fabrički radnik, Musliman. On je živeo u Palama od 1978. godine pa sve do  
13 trenutka kada je 2. jula 1992. godine odatle proteran. On opisuje progon  
14 Muslimana na Palama od 1991. pa do jula 1992. godine, kada su gotovo svi  
15 preostali Muslimani premešteni van opštine, te učešće bosansko-srpskih snaga,  
16 među kojima posebno policije koja je delovala u saradnji sa paravojnim  
17 jedinicama u toj kampanji.

18 On opisuje sastanke koji su bili organizovani između njega i drugih  
19 predstavnika Muslimana sa srpskim zvaničnicima, među kojima su bili načelnik  
20 policije Malko Koroman, i takođe opisuje jedan sastanak sa članom bosansko-  
21 srpskog kolektivnog Predsedništva, Nikolom Koljevićem, u pogledu progona i  
22 protiv vojnog premeštaja Muslimana sa Pala.

1           Gospodin Crnčalo navodi da je u toku 1991. godine i početkom 1992.  
2 godine primetio sledeće: sve veće javno ispoljavanje nacionalizma od strana  
3 srpske većine koja je živela na Palama, posebno u maju 1991. godine na jednoj  
4 proslavi, i to je učinio Vojislav Šešelj, zatim deljenje oružja lokalnom srpskom  
5 stanovništvu i mobilizaciju njegovih saradnika Srba. U odgovoru na to,  
6 muslimanski narod počeo se osećati u opasnosti i počeo je da organizuje straže,  
7 da čuvaju svoja domaćinstva.

8           Dana 3. marta 1992. godine svedoka su uhapsili srpski rezervni policajci  
9 dok je čuvao svoju kuću, odveli ga u policijsku stanicu na Palama i tamo ga je  
10 policija ispitivala, stavila mu lisice, pretila mu smrću i tukla ga tri sata.

11          Gospodin Crnčalo navodi da je početkom marta 1992. godine osnovan Krizni  
12 štab za opštinu Pale i da je on kontrolisao sve aktivnosti u opštini. Njegovo  
13 sedište nalazilo se u sedištu policije i u njemu su bili rukovodioci SDS-a, među  
14 kojima i predsednik SDS-a, načelnik policije i predsednik opštine.

15          Svedok izjavljuje da je od marta 1992. godine došlo do sledećeg: javni  
16 poziv je upućen preko televizije svim nesrbima da predaju oružje policiji.  
17 Paravojnici su pretresali muslimanske kuće. Srbi, među kojima posebno policajci  
18 i komandant paravojne jedinice Radomir Kojić, počeli su kampanju za proterivanje  
19 svih nesrba iz opštine Pale. Uspostavljeni su kontrolni punktovi na kojima su  
20 radili paravojnici, a rezervni vojnici su ograničavali kretanje Muslimana i na  
21 taj način ih odsecali od susednih muslimanskih zajednica.

22          U toku maja 1992. godine on je video tri civilna transportna kamiona,  
23 puna muslimanskih civila iz Bratunca koji su stigli u Pale u pratnji srpskih  
24  
25  
26  
27  
28  
29  
30

1 paravojnika. Ti kamioni su se zaustavili ispred policijske stanice i predsednik  
2 opštine Starčević je izašao i rekao da on nema mesta za sve te zatvorenike. On  
3 je naredio da se ti Muslimani odvedu u obližnji bioskop.

4 U aprilu i maju 1992. godine prekinute su telefonske veze Muslimanima.  
5 Osim toga 15. maja 1992. godine svedok i njegove kolege Muslimani otpušteni su  
6 sa posla. U maju i junu 1992. godine on je primetio da je došlo do velike  
7 koncentracije vojne opreme i osoblja u području, Pala među kojima je bilo i na  
8 stotine paravojnika. Počevši od aprila došlo je do nasumičnog hapšenja  
9 Muslimana, a u junu i julu nekoliko Muslimana je uhapšeno u kućama. To su  
10 učinili paravojnici koji su te ljude i ubili.

11 Naposljetku, krajem juna i početkom jula srpske vlasti, a posebno Krizni  
12 štab SDS-a, organizovali su konvoje koji su za cilj imali da se Muslimani s  
13 područja uklone. Nakon što su on i njegova porodica odatle otišli 2. jula 1992.  
14 godine, svedok je saznao da su tri džamije na Palama uništene, a da su Muslimani  
15 koji su odbili da napuste Pale u julu 1992. godine ubijeni.

16 U maju 1992. godine svedok i drugi Muslimani pitali su načelnika  
17 policije... zatražili su od njega da organizuje sastanak sa nadležnim vlastima  
18 kako bi se znalo zbog čega ih Srbi prisiljavaju da napuste svoje domove. Ovaj  
19 sastanak je trebao da se održi u policijskoj stanici. Kada su Muslimani stigli u  
20 policijsku stanicu, rečeno im je da odu u kafanu koja je bila u vlasništvu  
21 jednog Muslimana, Fadila Kujovića. Nakon otprilike 10 minuta Nikola Koljević, u  
22 pratnji dva aktivna policajca, Stanara i Jovičića, je stigao. Svedok je bio član  
23 ove delegacije koja je objasnila da Muslimani ne žele da napuste svoje domove i  
24  
25  
26  
27  
28  
29  
30

1 da žele da žive u miru na Palama. Gospodin Koljević je na to odgovorio: "Nema  
2 veze to što vi hoćete da živite sa nama. Srbi neće više da žive sa vama."

3 Pored ovog sastanka svedok je prisustvovao još nekim drugim sastancima  
4 sa srpskim vlastima, uključujući i sastanku sa načelnikom policije i sastanku sa  
5 predsednikom opštine, na kojima se govorilo o tome zbog čega policija prisiljava  
6 Muslimane da odu odatle, i na svim sastancima je dobio različite odgovore,  
7 uključujući i odgovor koji je dobio jednom prilikom od načelnika policije, da on  
8 više ne može zaštititi muslimansko stanovništvo od paravojnika.

9 Svedok je takođe video Radovana Karadžića u junu 1992. na javnom mitingu  
10 u policijskoj stanici na Palama.

11 Ovo svedočenje se tiče paragrafa 4, 8, 12, 19, 21, 22, 27 i tačaka  
12 optužnice 3, te 7 do 8 optužnice.

13 Završio sam sa ovim sažetkom.

14 P: Gospodine Crnčalo, ja bih Vam sada postavio nekoliko pitanja o  
15 izjavama koje ste dali, ali ću Vas zamoliti da, u onoj meri u kojoj možete,  
16 pokušate na pitanja da odgovorite po sećanju, a naravno ako Vam je potrebno da  
17 se podsetite, da pogledate izjave, to nam recite.

18 O: Vi postavljajte pitanja, ja ću odgovarat.

19 G. HANNIS: [simultani prevod] Izvinjavam se.

20 P: Kao prvo, hteo bih da porazgovaramo o Vašem životu, nekim biografskim  
21 podacima, a onda bih prešao na neke događaje koji su pomenuti u izjavi.

1           Gospodine Crnčalo, Vi ste rođeni i rasli ste u opštini Pale i Vi ste  
2 završili školu za metalski zanat, je li tako?

3           O: Jeste.

4           P: Obavezni vojni rok ste odslužili 1965. i 1966. godine, je li tako?

5           O: Jeste.

6           P: Nakon što ste odslužili vojni rok, Vi ste radili u jednom preduzeću  
7 po imenu "Zrak" otprilike četiri godine, je li tako?

8           O: Jeste.

9           P: A nakon toga - mislim da to ne stoji u ovoj izjavi - ali nakon toga  
10 ste izvesno vreme radili u inostranstvu, je li tako?

11          O: Jeste.

12          P: To je bilo u Nemačkoj, je li tako, sve do 1978.?

13          O: 1978. sam se vratio kući u Bosnu.

14          P: A kada ste se 1978. godine vratili u Bosnu, izgradili ste kuću i  
15 počeli da radite u "Famosu" je li tako?

16          O: Jeste, u "Famosu" na Palama.

17          P: Šta ste Vi tačno radili u "Famosu"?

18          O: Radio sam na izradi dijelova za motore... za tenkovske motore.

19          P: A recite nam koliko je ljudi otprilike živelo u opštini Pale 1991. i  
20 1992. godine.

21          O: Pa, do početka rata, sa svim onim selima, na cjelokupnoj općini Pale  
22 oko 15.000 stanovnika je bilo.

1 P: Recite nam koliko je otprilike ljudi živelo u gradu Pale.

2 O: Pa, otprilike 5.000.

3 P: Znete li kakav je bio nacionalni sastav stanovništva u opštini Pale  
4 1991. i 1992. pre izbijanja rata?

5 O: Bili su Srbi, Muslimani, i Hrvati u vrlo malom procentu.

6 P: Znete li otprilike koliko je bilo procenata Srba, procenata  
7 Muslimana?

8 O: Moje saznanje je u dva različita procenta, a ja nisam imao direktnog  
9 uvida u procentualno stanovništvo, već sam od drugih saznao i prije. Nije ovo  
10 poslije rata, ve... Jedni su mi podaci govorili 28% Muslimana, a jedni 33.  
11 Ta...tih 5%, ne mogu ja ono... baš sigurno stajati iza... između 28 i 33.  
12 A jedno 5% je bilo Hrvata, a ostalo su bili Srbi.

13 P: Hvala Vam. Na osnovu izjave koju ste dali shvatio sam da Vi niste  
14 bili član političkih stranaka i da nikada niste bili politički aktivni, je li  
15 tako?

16 O: Jeste.

17 P: U izjavi koju ste dali Međunarodnom sudu 2001. godine stoji da ste  
18 izjavili da ste početkom 1991. godine primetili promene u opštini i da je  
19 nacionalizam bio prisutniji. Hteo bih sada da sa Vama porazgovaramo o paragrafu  
20 11 izjave koju ste dali Međunarodnom sudu. Vi ste tu pomenuli datum 6. maj 1991.  
21 godine i govorili ste o jednom događaju do kojeg je došlo na taj srpski praznik.  
22 Sećate li se tog događaja?

23 O: Sjećam, dobro se sjećam, ovaj -

24 P: Molio bih Vas da sudijama opišete šta se tačno desilo i kako ste Vi  
25  
26  
27  
28  
29  
30

1 za to čuli.

2 O: Na području opštine Pale ima jedna planina, Romanija. Ona je od  
3 davnina nekakav mit o hajducima za srpski narod. U Romaniji ima jedna pećina što  
4 je nekad, po nekim zapisivanjima, boravio hajduk Starina Novak. I ta se je  
5 pećina uvijek nekako u tom mitu provlačila kroz srpski narod kao dobra, i  
6 Starina Novak kao - što bi danas se reklo - kao heroj u to svoje vrijeme. A ove  
7 godine... ovog da... ovog datuma što se pominje ovdje u ovoj mojoj izjavi,  
8 Šešelji, čulo se da će doći za 6. maj u tu pećinu, a 6. maj je, po nekakvoj  
9 tradiciji, okupljanje hajduka u prirodi, odnosno u planini, pa je to  
10 najvjerovatnije Šešelji htio obnoviti. A on je u startu svoje političke karijere  
11 osnovao tu svoju Radikalnu stranku, što je 90% težila, po mom saznanju, nekim  
12 - kako se u Bosni kaže - četničkim formacijama.

13 P: Zaustaviću Vas tu, gospodine Crnčalo, i dopustite mi da Vam postavim  
14 sledeće pitanje. Ko je bio ili šta je bio Vaš izvor te informacije o tom  
15 događaju koji se odigrao na taj dan, a koji se odnosio na gospodina Šešelja?  
16 Kako ste čuli za to?

17 O: Pa, čuli smo ne... nekako je od nekud došla priča u taj naroda da - u  
18 naše stanovništvo u Palama - da će Šešelji doći u Novakovu pećinu da nekakav  
19 sastanak održi, te svoje stranke. A čim smo mi čuli za taj dolazak Šešelja mi  
20 smo znali u kom pravcu ta stranka i njegove pristalice idu. Mi smo se odmah  
21 pribojali da će doći do opijanja tih ljudi, a ionako su radikali, a ako još budu  
22  
23  
24  
25  
26  
27  
28  
29  
30

1 pod alkoholom da mogu napraviti nedjela od muslimanskog stanovništva.

2 P: A da li znate da li je došlo do tog skupa 6. maja 1991. godine?

3 O: Došlo je, i po završetku tog skupa - ovo nisam ni... ni jednom do sad  
4 ni izjavio, a eto, sad sam se sjetio - da je on koristio konja i u povratku,  
5 zbog alkohola, pao s konja i ozlijedio lice. Vidili su ga njegove... oni - hajd'  
6 da tako kažem - pristalice u tim selima kud je prošao, što su i oni bili u toj  
7 njegovoj stranci, i kasnije su se malo ismijavali da je Šešelj glavu razbio  
8 držeći miting u Novakovoj pećini.

9 P: Ranije ste upotrebili izraz "četnici". Možete li reći Veću šta  
10 mislite kada kažete "četnici"? Pretpostavljam da pod tim izrazom ne mislite na  
11 sve Srbe.

12 O: Ovi ljudi što su se opredijelili za takvu paravojnu formaciju su  
13 krajnje radikalni ljudi. Ovaj... oni imaju svoje tu... svoju tu tradiciju, i ja  
14 sam imao prilike da vidim... Srbi su mi sami pokazali jedne prilike na  
15 benzinskoj pumpi kad sam čekao da naspem gorivo. Dvojica ljudi u crnom odijelu,  
16 ručno urađeno, otkano i ofarbano u crno, pantalone i sako pokratak; bilo je  
17 nekakvih oznaka na rukama, ali meni nisu dobro vidni bili, nisam ih mogao  
18 prepoznati; a na glavi su imali kapu šubaru sa oznakom lobanje i ukrštenih  
19 kostiju.

20 P: Da li usled tog skupa i povećanog nacionalizma došlo do toga da ste  
21 Vi i Vaše muslimanske komšije počeli da osećate izvesnu zabrinutost?

22 O: Pa, morali smo osjećati zabrinutost znajući - i u Prvom svjetskom  
23  
24  
25  
26  
27  
28  
29  
30

1 Ratu, i u Drugom svjetskom ratu - šta su ove paravojne formacije radile od  
2 nesrba - da li bili Hrvati ili Muslimani. Nadali smo se da bi isto mogli uraditi  
3 i sad, u ovom zadnjem ratu, i morali smo se boriti.

4 P: Možete li nam reći zbog čega ste bili zabrinuti? Šta se konkretno  
5 desilo tokom Prvog i Drugog svetskog rata?

6 O: U oba rata, gdje su god dolazile ove četničke formacije, masovno su  
7 stradali ili Muslimani, ili Hrvati, mada su ove formacije slabo imale pristupa  
8 etničko čistim zajednicama hrvatske pripadnosti. Ove su formacije obično  
9 djelovale na istočnom dijelu Bosne - pretežno. Neću 100% garantovati da nisu  
10 nekad malo ovaj.. imale dodira i sa Hercegovinom, zapadnom, ali u manjini.

11 P: Maja 1991. godine, kada je došlo do ovog događaja, da li ste Vi i  
12 Vaše komšije nešto učinili usled te zabrinutosti koju ste osjećali?

13 O: Pa, jesmo. Pokušali smo da bar držimo na oku ulicu i prilaz kućama  
14 jedno vrijeme dok ja nisam uhapšen. Kad sam ja uhapšen, onda smo to prekinuli.  
15 Nismo smjeli dalje ispred kuća stajati, već smo u kućama po cijelu noć... ne  
16 spavali il' se skupi dvije-tri familije u jednu kuću, je... jer ako se nismo  
17 skupili, onda cijela porodica ne spava po čitavu noć, dok ne dođe dan. Nekako je  
18 bila najteža noć. Dan se opet malo bolje moglo vidjeti kad neko prilazi kući il'

1 kad prolazi ulicom od, nama tada, u to vrijeme, dosta nepoznatog naroda.

2 P: Želeo bih sad da Vam postavim jedno pitanje hronološke prirode. Kada  
3 ste bili uhapšeni dok ste čuvali stražu ispred kuće?

4 O: 3. marta.

5 P: 1992. godine?

6 O: 1992.

7 P: Mislim da ste rekli, a možda to stoji u Vašoj izjavi, da ste bili na  
8 dužnosti straže ispred kuće i da ste počeli sa time negde oko 6. maja 1991.  
9 godine, kada se odigrao ovaj događaj sa gospodinom Šešeljom. Da li sam u pravu  
10 kada to kažem?

11 O: Jeste.

12 P: Da li ste Vi i Vaše muslimanske komšije nastavile da čuvate stražu  
13 svake noći od maja 1991. godine pa sve do marta 1992.?

14 O: Nismo. Mi smo... Dok je Šešelj u tom... 6. maja otišao na Romaniju u  
15 Novakovu pećinu i vratio se, i te iste noći je u patroli mene ispred kuće našao  
16 policajac Simović Milan. On je bio u kontroli na palijanskoj opštini i kad je  
17 mene vidio pred kućom, pita me - jer smo skupa išli u školu: "Školski druže, što  
18 to ne spavaš? Šta je? Kakav je razlog?" Ja mu kažem: "Čujemo da je Šešelj nešta  
19 otišô na Romaniju, Novakovu pećinu, pa smo s... nekako u strahu da... da nam se  
20 šta ne dogodi."

21 On meni odgovara: "Noćas tri mjesne zajednice /?u/ našoj opštini ne  
22 spavaju: Hrenovica, Podgrad i ovo ovdje u Palama, muslimanskoj... muslimanskog  
23 dijela Pala."

1           Meni s... posle toga kaže: "Idi slobodno spavaj. Ako išta osjetiš  
2           sumnjivo, zovi me da dođem."

3           Pozdravili smo se. On je otišao dalje u kontrolu, a ja nisam imao  
4           hrabrosti da odem spavat. Ja sam ostao opet dok nije noć prošla. Uglavnom, nije  
5           nam se ništa u tom vremenu dogodilo.

6           A ovaj period što me pitate za ovo držanje te straže od 1991. do 1992.,  
7           nismo cijelo vrijeme. Mislim, jedan mjesec dana, tog maja, ovaj... držali tu  
8           stražu i prestali smo. Smirilo se, tenzije su nekakve pale i nema ih, dok nisu  
9           počele demonstracije, a to je negdje u 1992. godini, poslije Božića, za... za  
10          Kosovo da demonstriraju... da se ne dâ Kosovo. E, onda smo opet počeli dok nisam  
11          uhapšen. Kad sam uhapšen, onda smo prekinuli, nismo više držali stražu.

12          P: U redu. Hvala Vam. Govorili ste malo o četnicima i u izjavi - u  
13          paragrafu 14, ako se ne varam - govorili ste o nekim mesnim srpskim četnicima i  
14          o tome kako su bili naoružani. Da li, kada o mesnim lokalnim četnicima govorite,  
15          da li mislite na neke konkretne ljude ili pak da li biste mogli da kažete da je  
16          to bila neka grupa ljudi koja je imala neko ime, ili pak da li je reč bila  
17          zapravo o ljudima koji su bili pod nečijim vodstvom u zajednici tu?

18          O: Pa, ja sam maloprije rekao da je Šešelj organizovao tu radikalnu  
19          stranku, a u njoj su bili ti ljudi što su voljeli četništvo. A po imenu ne mogu  
20          nikoga nabrojati jer nisam prepoznao ni ovu dvojicu što su malo... šta sam  
21          malopre opisao, a drugi su mi Srbi pokazali, zovnuvši mene imenom, i pokazali su  
22          mi prstom: "Eno, Sulejmane, vidiš kako izgledaju četnici!" Do tad nisam imao

1 vidjet kako to odijelo izgleda.

2 P: A recite mi, molim Vas, otprilike kada se to desilo, da su Vam ta  
3 dvojica ljudi bila pokazana?

4 O: Pa, ne mogu tačno datum, al' mogu mjesec: mart je bio. Ova... bila je  
5 nes... velika nestašica benzina. Ja sam došao na pumpu da naspem benzina. U  
6 međuvremenu i oni su došli, dvojica, i... i meni su onda pokazali tu dvojicu  
7 ljudi u tim odijelima.

8 P: Marta koje godine?

9 O: 1992.

10 P: U izjavi koju ste dali Međunarodnom sudu, u 17. paragrafu govorite o  
11 raspodeli oružja Srbima i kažete da je Stjepan Koroman učestvovao u tome, i  
12 kažete da Vam je to rekao Esad Bašić. Možete li nam, molim Vas, reći šta Vam je  
13 tačno Esad Bašić rekao u tom smislu?

14 O: Esad Bašić je moj bliski rođak. Živio je u nekom selu Kamenica na  
15 podnožju Jahorine. Jednog dana je pošao nešto prema Palama. Imao je auto. U... u  
16 tom putu do Podrava, između Kamenice i Podrava susreo je, kako mi on tada  
17 opisao, nešto... neko auto kao kamionet - kabina i pozada je karoserija - al' je  
18 bila prekrivena ceradom. I kako je seoski put neravan - a kišovito je bilo kad  
19 su se susretali, kad se Esad susretao sa ovim kamionetom - kako je put neravan  
20 bio, i auto je balansiralo. Jedan dio one cerade se otkrio pa se je vidio teret

21

22

23

24

25

26

27

28

29

30

1 u karoseriji. A u mimoilaženju najvjerojatnije da je Esadov auto na lokvu vodu  
2 na putu nagazilo iz... iz... i poprskalo ovaj kamionet. Zaustavili su se obadva  
3 vozača. Izašao je Stjepan Koroman iz kamioneta i upitao Esada: "Što mi poprska  
4 auto?" Ovaj nije ništa odgovorio, a oba su izašla iz auta. Esad je prilikom  
5 susreta, kad su izašli, i tog razgovora vidio da su u autu puške položene na  
6 karoseriji i onaj jedan dio cerade što se otkrilo, vidio je te puške. Stjepan mu  
7 je rekao: "Nemoj slučajno da bi šta rekao da si vidio." Onako kako mi je on tada  
8 govorio, ljutito mu je to rekao. Ovo je Esadovo viđenje što je meni prenio.

9 P: Da li Vam je rekao o kakvom tipu pušaka se radilo i koliko ih je  
10 bilo?

11 O: Pa, nije rekao broj, samo je vidio da je onaj... ona karoserija u...  
12 na ovom kao kamionetu dopola puna i prekrivena ceradom, a bile su sve puške  
13 Zastavine, Crvene zastave, proizvodnje iz Kragujevca - lako uočljive i  
14 prepoznatljive za nas što smo svi vojsku služili pod tim oružjem.

15 P: A kakva je to puška? Da li je to lovačka puška?

16 O: Vojnička automatska puška. U okvir staje 30 metaka. Može pucati  
17 rafalno i pojedinačno. I na svaku se od tih pušaka - mi smo ih zvali... mi smo

1 ih zvali zbog elegancije "ciganke" - na svaku tu pušku se mogao staviti tromblon  
2 za protivoklopna sredstva... tromblonska mina.

3 P: A preduzeće koje ste pomenuli da je proizvodilo te puške, recite nam,  
4 gde se ono nalazilo?

5 O: U Srbiji, u Kragujevcu.

6 P: Da li je Stjepan Koroman bio rođak nekog zvaničnika koji je radio na  
7 Palama?

8 O: Jeste. Imao je svoje familije i u političkim strukturama opštine, i u  
9 "Famosu", rukovodilaca, a jedan od bližih rođaka mu je i Malko Koroman, načelnik  
10 Policijske uprave Pale tada, 1992. godine.

11 P: Da li se sećate otprilike kada je Esad video te puške?

12 O: To Vam je period od ovaj... od Božića do... do marta. Mogao bi biti i  
13 februar. Nisam siguran. Ne mogu se vezati za datum, a u tom je to periodu bilo,  
14 prije onog početnog granatiranja Sarajeva u... u - sve te izjave što su iz  
15 Sarajeva date da je rat počeo, ono zvanično, 6. aprila. Ja sam s prozora svoje  
16 kuće 5. aprila, noć subota na nedjelja, slušao kako se grana... kako se počelo  
17 granatirati Sarajevo.

18 P: Zaustaviću Vas tu, gospodine Crnčalo. Želeo bih da Vam postavim još  
19 nekoliko pitanja o naoružanju. U paragrafu 18 kažete da je u Vašoj zajednici  
20 bilo opšte poznato da su Srbi dobijali oružje iz nekoliko vojnih kasarni na

1 teritoriji opštine Pale.

2           Možete li nam reći kako to da je to bilo opšte poznato i koji je bio  
3 izvor te informacije?

4           O: Onako kad kroz narod neka vijest ide, obično se kaže "javna tajna".  
5 Ovaj... nije se to puno ni krilo. Ono stanovništvo što je dobijalo to oružje -  
6 al' samo preko noći - ovaj... dosta sam puta čuo od radnih kolega dok se je još  
7 moglo na posao ići, pitaju jedno... jedan drugog: "Šta ti dobi noćas?", i  
8 "Koliko dobi?" Ja u početku nisam puno pažnje ni obraćao na ta pitanja, misleći  
9 da je ono što je blizu Božić bio pa sad će još i Uskrs doći - ti vjerski srpski  
10 praznici - da su neke poklone... Kad oni kažu, neko dobio municije tol'ko, neko  
11 dobio dvije puške, neko dobio jednu pušku. Pa se neki od njih žali, dobio neku  
12 onu staru iz Drugog svjetska...svjetskog rata pušku onu, što se... što ima  
13 zatvarač, što se ono otvara ovako ono, da nije ni poluautomatska, ni automatska,  
14 već da se ručno onaj zatvarač, da su im... pa se oni žalili što su takve puške  
15 dobili.

16           P: A o kojim kolegama govorite?

17           Kolegama što sam skupa s njima radio u "Famosu", na poslu.

18           P: Da li su te kolege bile samo jedne nacionalnosti?

19           O: Samo jedne nacionalnosti, Srbi.

20           P: Kad je reč o Vašim kolegama Srbima, u paragrafu 19 kažete da januara  
21 1992. godine Vaše kolege Srbi su mobilisani. Recite nam da li je bilo slučajeva  
22 da su Muslimani iz "Famosa" bili mobilisani ili ne.

23           O: U to vrijeme kad se to počelo događat sve, mi smo imali u... na poslu

1 plan što se mora za mjesec dana ispunit da se isporuči roba kupcu. Kad je počela  
2 mobilizacija, nema radne snage, odmah plan proizvodnje stagnira. I mi međusobno  
3 razgovaramo, kad je prva tura mobilizacije izvršena, kako... gdje su ovi ljudi?  
4 Poslovođe pitamo; on sliježe ramenima: "Ne znam. Doći će." Ne možemo ispunit  
5 plan. Ne... ostaćemo bez plate. Iduće sedmice druga tura - proizvodnja još više  
6 opada. Ko se mobiliše? Sve se Srbi mobilišu, ni jedan Musliman. Ja jedne  
7 prilike, vraćajući se s posla, prepoznam dobrog mog radnog kolegu, Vukovića  
8 Nedeljka, uniformisan i stoji pored no... pored nekog vozila. Upitamo se - ni..  
9 Nešo sam ga zvao: "Nešo gdje si to? Šta si?" - "Ma," kaže, "evo," kaže, "nešta  
10 su me," kaže "mobilisali." - "Pa gdje si? Šta si?" - "Nešta," kaže "vozim za  
11 Čapljinu." Ovaj... a imao je zaduženo vozilo, vojno, kampanjola, onaj vo...vojni  
12 džip.

13 G. STEWART: [simultani prevod] Časni Sude, možda bi bilo dobro da  
14 podsetite svedoka da pitanje koje mu je postavljeno je pitanje na koje treba da  
15 dâ odgovor.

16 SUDIJA ORIE: [simultani prevod] Gospodine Crnčalo, mogu li Vas zamoliti  
17 da pažljivo saslušate pitanje i da odgovorite na pitanje, a ako su neke dodatne  
18 pojedinosti važne za nas, gospodin Hannis će Vam svakako postaviti pitanje o  
19 tome.

20 Gospodine Hannis, možda biste mogli da više vodite svedoka u tom smislu.

1 Znade, mi imamo vremenski okvir i, svakako, jasno nam je da imate puno toga što  
2 biste želeli da nam kažete, ali gospodin Hannis, Tužilaštvo dakle, i Odbrana su  
3 zainteresovani samo za neke konkretne stvari, tako da Vas molim da odgovarate  
4 konkretno na pitanje, a ako su neke dodatne informacije potrebne mi ćemo to od  
5 Vas zatražiti. Hvala.

6 G. HANNIS: [simultani prevod]

7 P: Gospodine Crnčalo, želeo bih sada preći konkretno na stvar koju sam  
8 želeo da razjasnimo. Kažete da su samo Srbi, Vaše kolege Srbi, bili mobilisani  
9 tokom tog vremena, zar ne?

10 O: Da.

11 P: Da li je bilo kolega Muslimana u fabrici "Famos" koji su u to vreme  
12 bili mobilisani?

13 O: Nije.

14 P: Želeo bih da ovo potpuno razjasnimo jer znamo da je u nekim delovima  
15 Bosne bilo poziva za mobilizaciju gde su Muslimani bili pozvani na mobilizaciju,  
16 ali su odbili to da urade. I ja bih sad želeo da utvrdimo da li je na Palama, u  
17 fabrici "Famos" bilo Muslimana, Vaših kolega, koji su bili pozvani na  
18 mobilizaciju, a koji su odbili da to učine, ili jednostavno oni uopšte nisu ni  
19 dobili poziv za mobilizaciju?

20 O: Jednostavno nisu ni dobili poziv za mobilizaciju.

21 P: Postaviću Vam sada sledeće pitanje i odgovorite mi sa "da" ili "ne".  
22 Da li imate neko mišljenje o tome da li su Muslimani mogli biti pozvani i  
23 mobilisani da su se oni dobrovoljno ponudili da budu mobilisani na Palama?  
24 Odgovorite mi sa "da" ili "ne".

25 O: Ne.

26 P: Nemate mišljenje o tome ili je Vaše mišljenje: ne, oni ne bi mogli?

1 O: Ne bi mogli bit pozvani.

2 P: A na osnovu čega iznosite takvo mišljenje? Da li je bilo nekih  
3 slučajeva na osnovu kojih ste izveli takvo mišljenje?

4 O: Slučajeva nije bilo. Ako mogu koju riječ upotrijebit...

5 P: Ako možete to učiniti ukratko, izvolite.

6 O: Hoću. Kad se vrši mobilizacija, prvo se rezervni sas...sastav  
7 starješina pozove, mobiliše, pa onda vojnici, a to... a to se nije dogodilo.

8 P: Hvala Vam. Dok ste Vi bili u vojsci ili u rezervi, jeste li Vi bili  
9 oficir?

10 O: Jesam.

11 P: Hteo bih sada da porazgovaramo o onome što ste već malopre pomenuli o  
12 periodu marta meseca, kada ste Vi stražarili, čuvali svoju kuću. Izjavili ste da  
13 ste te noći bili uhapšeni. Možete li nam sada, molim Vas, ukratko objasniti šta  
14 se tačno desilo? Ko Vas je to uhapsio i gde su Vas povelili?

15 O: Ja sam ispred kuće stajao. Najednom se trojica policajaca pojavila i  
16 uperila sva trojica puške u mene i prišli. Lisice na ruke nabacili i u stanicu  
17 policije. Bila je puška moja prislonjena - lovačka - uz kuću. Nije mi u rukama  
18 bila. Pokupili su i onu pušku i u policiju. Hoću li opisivat šta mi se u  
19 policiji dogodilo?

20 P: Postaviću Vam sada nekoliko konkretnih pitanja s tim u vezi. A, samo  
21 da znate, Vaše izjave koje ste već ranije dali, one su uvrštene u sudski spis,  
22 one su ovdje dokazi. Dakle nema potrebe da sada ponavljamo sve što je u tim

23

24

25

26

27

28

29

30

1 izjavama, ali bi bilo dobro da se mi sada potrudimo da popunimo praznine da to  
2 sve zajedno povežemo.

3 Dakle ta tri policajca koja su Vas uhapsila, koje su nacionalnosti oni  
4 bili?

5 O: Srbi.

6 P: Jesu li oni bili meštani ili ne? Jeste li ih prepoznali?

7 O: Rezervni sastav policije je bio. Meni nepoznata sva trojica. A  
8 naglasak kojim su govorili, ko da su iz tog podneblja Bosne, a ja Vam ne mogu  
9 reći po imenu. Nisam prepoznao nikoga.

10 P: U izjavi koju ste dali opisali ste kako su Vas odveli u policijsku  
11 stanicu, ispitivali i tukli. To je učinila osoba po imenu Hašum.

12 GDA PREVODILAC: Ili nešto slično. Prevodilac nije dobro čuo ime.

13 G. HANNIS: [simultani prevod]

14 P: Koje je nacionalnosti bila ta osoba?

15 O: Toj osobi je prezime bilo Hršum, a po nacionalnosti Srbin.

16 P: Znete li je li on bio pripadnik redovne policije ili rezervne  
17 policije?

18 O: Pripadnik rezervnog sastava policije. Oprostite, ovaj... požurio  
19 odgovor. Jeste li mislili na ove što su me uhapsili ili onaj što me ispitivao,  
20 na Hršuma?

21 P: Da, već ranije ste nam rekli da su ti rezervni policajci bili Srbi -  
22 ti koji su Vas uhapsili, a sada Vas pitam za gospodina Hršuma. Je li on bio  
23 rezervista ili je bio redovan policajac?

24 O: Redovan, islednik u kriminalnoj službi.

1 P: U izjavi ste opisali sve što Vam se desilo u policijskoj stanici.  
2 Sada bih hteo da nam kažete šta se dešavalo kasnije te večeri ili sutradan  
3 ujutro kada je Malko Koroman došao. Dakle kada je on došao, jeste li Vi njemu  
4 rekli šta Vam se desilo?

5 O: Ja sam stajao u hodniku. Lisice su mi bile na rukama. Kad je Malko  
6 ušao u policijsku stanicu, upitao... prepoznao me i upitao, šta ću ja ondje. Ja  
7 sam mu odgovorio da upita svoju policiju. Mene je zovnuo da uđem u onu  
8 prostoriju u koju on ulazi, a tamo je već bio moj komšija priveden i... i Hršum  
9 ga je nešta ispitivao. Kad sam ja došao do vrata, on je naredio Hršumu da  
10 napusti prostoriju, što ga je ovaj i poslušao, i mene je pozvao da uđem i da  
11 sjedem na onu slobodnu stolicu.

12 Malko je s nama malo nešta razgovarao, kako ćete... mene je pitao, kako  
13 će me policija uhapsit pred mojom kućom. "Šta će moja policija u tvojoj ulici?"  
14 Ja kažem: "Ne znam. Pitaj ti."

15 I pokazao je na svoju automatsku pušku što je donio, i na moju lovačku,  
16 i na lovačku pušku od mog kolege, komšije, što su bile na stolu. Ja ću upotrebit  
17 ovaj izraz - "bagatelisao" je one tri puške, govoreći ako mu bude ijedan vojnik  
18 ili policajac u čaršiji ranjen noćas, da će čaršiju, gornju, spravhati sa  
19 zemljom. "Ja," kaže, "imam takvo oružje."

20 Ja se obraćam Malki: "Malko, nemoj da ravnamo ništa. Hajde, ako imamo  
21 ikakvog načina da živimo ko ljudi, da pustimo te neke tenzije. Ako ima ikakvog

1  
2  
3  
4  
5  
6  
7  
8  
9  
10  
11  
12  
13  
14  
15  
16  
17  
18  
19  
20  
21  
22  
23  
24  
25  
26  
27  
28  
29  
30

Prazna stranica umetnuta radi usklađivanja numeracije stranica.

1 načina, razgovaraćemo danima, ali da nađemo nekakav način zajedničkog suživota.  
2 I tražimo da se vrati naš sastav policije, muslimanski, što su dobili otkaz u  
3 policijskoj stanici." On ovako odgovara: "Dok ne bude policajac Srbin u  
4 Sarajevu, u Starom Gradu, neće ni Musliman bit na Palama.", što je meni nekako  
5 to djelovalo isto kao etnička podjela ili etničko čišćenje: prvo, policije, pa  
6 drugo - šta na red sljedeće dođe.

7 P: Prekinuću Vas tu na trenutak, gospodine Crnčalo, i postaviću Vam  
8 nekoliko pitanja. Vi ste rekli da je on izjavio da će, ako ijedan od njegovih  
9 policajaca ili vojnika bude ranjen, da će srazniti sa zemljom Vaše naselje, taj  
10 deo grada. U izjavi koju ste dali Međunarodnom sudu, u paragrafu 21 stoji da je  
11 Koroman rekao da ako bude ijedan od policajaca povređen, a niste spominjali  
12 nikakve vojnike. Da li se sećate da je on govorio i o policajcima, i o vojnicima  
13 ili samo o policajcima?

14 O: Ja ću dat... dat mogućnost... Ja mislim da bi me trebao Sud razumjet,  
15 da sam i ja živo biće, da mogu pogriješit, ako je... ako nisam dobro rekao.

16 P: Ali sada ovde, kad razmišljate o tome, čega se Vi sećate, šta je on  
17 rekao?

18 O: Ja mislim da sa... da je ovako rekao ko što sam sad rekao.

19 P: Vi ste rekli da je u tom razgovoru pomenuto da su Muslimani sa Pala  
20 otpušteni sa posla. Zna li kada je to počelo da se dešava? Da li je to bilo

1 negde pred 2. i 3. mart, pretpostavljam?

2 O: Znam dobro datum jer se to i meni samim dogodilo. Bio je 15. maj.  
3 Otišao sam na posao ko i svaki drugi radni dan. Kad smo doš... kad sam došao do  
4 kapije, mene su samo... obezbjeđenje preduzeća na kapiji vratili. Pitam: "Što?"  
5 - "Ne možeš ući." Drugi dolaze: jedni ulaze, prolaze kroz kapiju; jedne  
6 zaustavlja. A koga zaustavlja? Pogledamo se. Ovi što nisu prošli kroz kapiju,  
7 sve Muslimani.

8 P: O tome ćemo govoriti nešto kasnije. Prekidam Vas na trenutak.

9 G. STEWART: [simultani prevod] Hteo bih da intervenišem, časni Sude. I  
10 pitanje, i odgovor pokazuju da je ova situacija zapravo rezultat sugestivnog  
11 pitanja jer je gospodin Hannis, postavljajući svoje pitanje svedoku, rekao da je  
12 to svakako moralo negde biti pred 2. ili 3. mart, a svedok je, odgovarajući na  
13 pitanje, rekao da je to bilo 15. maja. Dakle mislim da gospodin Hannis shvata o  
14 čemu se radi.

15 SUDIJA ORIE: [simultani prevod] Gospodine Hannis, ja sada ne znam da li  
16 je ovo dokaz toga da je opasno voditi svedoka i postavljati mu sugestivna  
17 pitanja, jer se dešava da svedok te sugestije ne sledi. No u svakom slučaju, Vi  
18 ste čuli primedbu gospodina Stewarta.

19 G. HANNIS: [simultani prevod] Da, časni Sude. Ja ću to sada razjasniti.

20  
21  
22  
23  
24  
25  
26  
27  
28  
29  
30

1 P: Gospodine Crnčalo, mi smo govorili o onoj noći kada ste uhapšeni i  
2 kada ste razgovarali sa gospodinom Koromanom, i jedna od tema koje su tada bile  
3 pomenute su bili Muslimani policajci na Palama i Srbi policajci u Sarajevu.  
4 Odgovarajući na to pitanje sada, Vi ste pomenuli 15. maj, a to je datum kada ste  
5 Vi otpušteni sa posla. No pitanje koje sam ja Vama postavio bilo je: da li je 2.  
6 i 3. marta već bilo Muslimana policajaca na Palama koji su otpušteni sa posla  
7 ili se to desilo kasnije, ako znate?

8 O: Bilo je otpus... otpuštenih tada policajaca iz Policijske uprave  
9 Pale. Ja Vam mogu nabrojati: Vajnagu Suada...

10 P: Još ko?

11 O: Kadrića... Kadrića Hujdu, Rakitu Mehu. Bio je još jedan Alijić, al'  
12 mu ne znam prezime, a znam da je iz mjesne zajednice Hrenovica. Oni su bili  
13 otpušteni.

14 P: U izjavi ste naveli da je gospodin Koroman pomenuo jedan konkretan  
15 deo Sarajeva kada je govorio o tome da će tu na Palama biti muslimanskih  
16 policajaca onda kada bude srpskih u tom delu Sarajeva. Sećate li se Vi o kojem  
17 je on delu Sarajeva govorio?

18 O: Opština Stari Grad.

19 P: Da li Vi znate da li je u to vreme otprilike došlo do nekog značajnog  
20 događaja, odnosno događaja o kojem se puno govorilo u javnosti početkom marta  
21 1992. godine?

22 O: Moguće da je... moguće da je osnivanje kriznog štaba, tako nešto;  
23 preuzimanje ovih svih političkih ingerencija od opštine... Znaite što, ovo sad  
24 ovako... moram malo razmisliti.

25 P: Nema problema, gospodine Crnčalo. Hteo sam samo da čujem da li Vam  
26  
27  
28  
29  
30

1 sada nešto pada na pamet u vezi sa tim događajima, ali to je bilo davno, tako da  
2 nema veze. Preći ćemo sada na drugo pitanje.

3 Dakle nakon tog razgovora, iz izjave vidimo da ste kasnije pušteni iz  
4 policijske stanice i da su Vas i Vaše komšije odveli kući. Recite nam šta se  
5 desilo sa Vašom lovačkom puškom te noći? Da li su Vam je vratili?

6 O: Nisu mi je nikad vratili. Ostala je u policiji.

7 P: Jeste li dobili kakvu potvrdu za to?

8 O: Nisam.

9 P: Jeste li Vi imali dozvolu za tu pušku?

10 O: Jesam imao dozvolu i bila je registrovana u stanici policije.

11 P: Kada ste pušteni i kad Vam je rečeno da možete ići, recite sudijama  
12 šta se tačno desilo. Da li ste Vi i Vaš komšija tek tako odšetali, vratili se  
13 kući ili je to bilo nekako drugačije?

14 O: Kad je Malko završio s nama razgovor, rekao nam je da možemo ići. To  
15 je bilo ujutro oko pola šest. Mi smo krenuli do vrata i najednom nas je pozvao  
16 nazad. Vratimo se. Kaže nam: "Ne možete vi sami izaći. Moram vas ja izvest."

17 Mi onako pogledamo jedan u drugog upitno. Ne znamo šta se napolju  
18 događa. Malko ispred nas ide. Izašli smo na vrata. Kad smo izašli pred  
19 policijsku upravu, ja mislim da neću puno pogriješiti, ovaj... bilo je oko  
20 stotinu rezervnih policajaca oko policijske stanice. On, Malko, ispred nas

1 između tih ljudi, mi sa Malkom do njegovog auta, i sjeda nas u auto i krećemo  
2 prema našim kućama. Od neke benzinske pumpe pa do one ulice gdje sam ja stanovao  
3 i možda još otprilike 100 metara kad se prođe moja ulica, sa lijeve strane te  
4 ulice krcato vojnicima i policijom - lijeva strana. Svi su okrenuli se s.. i  
5 sebe, i oružje prema tom dijelu muslimanskog dijela Pala. Ja mislim da opet neću  
6 pogriješiti, možda su svakih 10 metara puškomitraljez, čovjek za puškomitraljezom  
7 u ležećem stavu, drugi mu drži municiju pripremljenu. U pozadini te dvojice...  
8 po otprilike - u prolazu smo bili - po jedno desetak ljudi kao pojačanje. Pa sam  
9 se iznenadio kad sam to vidio, toliku koncentraciju te vojne sile. Pitam Malka:  
10 Šta je ovo?" Ništa. Malko šuti, ne odgovara, samo nas odvede - mene mojoj kući,  
11 komšiju njegovoj kući. Izašli smo i mi smo u šoku bili. Mi smo... maltene dah  
12 nam stajo.

13 P: Prekinuću Vas tu na trenutak i postaviti Vam nekoliko pitanja. U  
14 izjavi koju ste dali Međunarodnom sudu stoji da mislite da ste uhapšeni 2.  
15 marta, a u izjavi koju ste dali 1995. godine stoji da ste bili uhapšeni 3. ili  
16 4. marta. Da li se Vi sada sećate da li je to bilo 2-og, pa ste dakle bili  
17 pušteni 3-eg ujutro, ili ste bili uhapšeni uvečer 3-ćeg, a pušteni ujutro 4-og?  
18 Ako, naravno, ne znate, ako se ne sećate, slobodno recite.

19 O: Pa, moglo bi biti da sam 3-eg uhapšen, a 4-og ujutro pustan  
20 /?pušten/.

21 P: U svakom slučaju, to je bilo ili 2-og, ili 3-eg. Da li tako mislite?

22 O: Tako.

23 P: Jeste li Vi u to vreme znali ili vrlo brzo nakon toga saznali da se u  
24 Sarajevu otprilike u to vreme desilo nešto važno što je možda imalo veze sa tako

1    značajnim prisustvom policije i vojske u Vašoj opštini?

2            O: Pale su bile pod strogom kontrolom i aktivnog, i rezervnog  
3    sta...sastava policije, a i vojske. Mi nismo imali mogućnost iz jedne mjesne  
4    zajednice u drugu mjesnu zajednicu prelaziti, ovaj... a u Sarajevu smo... o  
5    Sarajevu smo malo šta znali.

6            P: U redu. Hvala Vam. U izjavi dalje govorite o javnom saopštenju,  
7    pozivu na predaju oružja. Sjećate li se kada se to desilo? Je li to bilo pre  
8    nego što ste uhapšeni ili posle toga, i ako jeste posle, koliko vremena nakon  
9    toga?

10           O: Poslije mog hapšenja, kolko se ja mogu sjetiti, ovaj... ne mogu datum  
11    navesti tačan, a otprilike jedno desetak dana do dvije sedmice - na... nije više  
12    bilo - Malko Koroman na televiziji, preko televizije je pozvao sve nesrbe da  
13    vrate duge cijevi, što se odnosilo na puške. Ovaj... svi su... sve što se... što  
14    su nesrbi imali u Palama oružja, bilo je sportsko, lovačko i registrovano u  
15    policiji, i svi smo morali to vratiti.

16           P: Je li taj poziv bio upućen i Srbima?

17           O: Samo nesrbima.

18           P: Sećate li se, kada je Malko Koroman dao to saopštenje preko  
19    televizije, da li je u saopštenju bio pomenut i rok, dan do kojeg se oružje mora  
20    predati?

21           O: Jeste bio pomenut rok. Kad smo čuli to obavještenje, sutra smo...  
22    pet-šest ljudi se skupilo i otišlo u policiju i obratili se Milanu Simoviću da  
23    nam pojasni to što je Malko sinoć tražio od nesrba. On nama odgovara: "Vratite,

24

25

26

27

28

29

30

1 Ljudi, to oružje. Nema više lova. Nećemo se više lovom baviti."

2 Mi smo se samo vratili iz policije, i ne mogu tačno reći, al' nije dug  
3 rok bio - par dana; eventualno da je četiri dana rok bio; nije puno - dok smo mi  
4 sutri dan otišli u policiju da pitamo.

5 P: A gde je trebalo da se preda to oružje? Jesu li vam rekli?

6 O: Jesu rekli da iz urbanog dijela Pala donesemo u policijsku upravu, a  
7 što su mjesne zajednice bile malo dalje od Pala, da se u mjesne zajednice na  
8 određeno zakazano mjesto svi ljudi sa sela donese svaku svoju pušku.

9 P: Jeste li Vi poslušali? Jeste li odgovorili na taj poziv da predate  
10 oružje?

11 O: Jesmo. Morali smo. Svi smo mi bili registrovani u policiji. Policija  
12 je za svakog pojedinca znala kakvu pušku ima i kakav je kalibar puške, a svi smo  
13 imali one lovačke sačmarice. Rijetko je ko imao karabin, ovaj... i nije bilo  
14 načina, nikakvog, da se mi, eto, da kažem vako provučemo da se ne zna za nekoga  
15 da... da je... da nije vratio pušku, da ju je zadržô kod sebe. Ovaj... nije se  
16 moglo to nikako sakrit.

17 SUDIJA ORIE: [simultani prevod] Gospodine Crnčalo, pitanje koje vam je  
18 tužilac postavio bilo je da li ste se Vi povinovali tome. Da li ste Vi  
19 odgovorili na poziv? Osim što ste odgovorili na to pitanje, Vi ste zašli u  
20 objašnjavanje razloga zbog čega drugačije niste mogli učiniti. No na pitanje  
21 koje Vam je tužilac postavio mogli ste odgovoriti samo sa "da" ili "ne", a ako  
22 on hoće da čuje zbog čega - da li ste imali izbora ili niste - u tom slučaju će

23

24

25

26

27

28

29

30

1 Vam on postaviti pitanje. Mi, naravno, bismo svi želeli da čujemo to što imate  
2 da kažete - to nas interesuje - ali zbog vremenskih ograničenja moramo da se  
3 usredsredimo na one elemente svedočenja koji su od značaja, od važnosti za  
4 strane u postupku.

5 Gospodine Hannis, mi se sada primičemo... gotovo je 10.30h. Da li je  
6 možda ovo dobar trenutak za pauzu za Vas?

7 G. HANNIS: [simultani prevod] Jeste.

8 SUDIJA ORIE: [simultani prevod] Onda ću zamoliti poslužitelja da izvede  
9 svedoka iz sudnice.

10 [Svedok se povlači]

11 SUDIJA ORIE: [simultani prevod] Gospodine Hannis, kada se primenjuje  
12 pravilo 89(F), to uglavnom služi tome da se uštedi na vremenu. Recite nam imate  
13 li kakvu predstavu o tome koliko Vama još vremena treba za glavno ispitivanje?

14 G. HANNIS: /nedostaje simultani prevod/

15 SUDIJA ORIE: [simultani prevod] Da li će zapravo to značiti da nećemo  
16 uštediti uopšte na vremenu i da će svedočenje trajati onih predviđenih četiri  
17 sata?

18 G. HANNIS: [simultani prevod] Pa, bit će manje od četiri sata -  
19 otprilike tri sata.

20 SUDIJA ORIE: [simultani prevod] Dobro. To je ipak neka ušteda. Znači da  
21 nam je to pravilo 89(F) bilo od koristi. Znači, ja sam čuo dosta pojedinosti za  
22 koje sam se pitao u čemu je njihova relevantnost, na primer kada svedok kaže da  
23 je znao za neke događaje iz Prvog i Drugog svetskog rata, da je vladao strah.

1 Naravno, Vi možete njemu postaviti pitanja, ali znate, ne morate pokušavati da  
2 činjenično utemeljite njegova strahovanja. Bitno je da je svedok subjektivno  
3 osećao strah. Znači to je njegovo subjektivno osećanje i nije ga bitno sada  
4 raščlanjivati i objašnjavati vezu između tog straha i svetskih ratova.

5 Dakle, pauza do pet do jedanaest.

6 SUDSKA SLUŽBENICA: [simultani prevod] Ustanite, molim.

7 ... Početak pauze u 10.32h

8 ... Sednica nastavljena u 10.57h

9 SUDSKA SLUŽBENICA: [simultani prevod] Ustanite, molim.

10 Izvolite sedeti.

11 SUDIJA ORIE: [simultani prevod] Gospodine Hannis, izvolite.

12 G. HANNIS: [simultani prevod] Hvala, časni Sude.

13 P: Gospodine Crnčalo, maločas smo govorili o tome da je Malko Koroman  
14 uputio poziv za predaju oružja i rekli ste nam da ste i Vi predali svoje oružje.  
15 Da li Vam je poznato da je bilo Muslimana koji nisu predali svoje oružje na  
16 Palama?

17 O: Ne.

18 P: Želeo bih da sada pređemo na paragraf 26 Vaše izjave. Tu govorite o  
19 tome da je Radomir Kojić i još dve osobe su došle da govore s Vama o odlasku iz  
20 grada. Možete li nam najpre reći ko je Radomir Kojić?

21 G. STEWART: [simultani prevod] Da li je to paragraf 28?

22 SUDIJA ORIE: [simultani prevod] Mislim da sam čuo 26.

23 G. STEWART: [simultani prevod] Da li je to 28?

24 G. HANNIS: [simultani prevod] Ne. Mislim da je 26.

1 SUDIJA ORIE: [simultani prevod] U paragrafu 26 govori se o kampanji.

2 G. HANNIS: [simultani prevod] To je: "Deset dana nakon," itd.

3 G. STEWART: [simultani prevod] Oprostite, pogrešio sam. Radilo se o

4 Radomiru Koljeviću, a ovde se radi zapravo o Kojiću. Moja je greška.

5 G. HANNIS: [simultani prevod]

6 P: Da li se sećate pitanja, gospodine? Da li znate ko je Radomir Kojić?

7 O: Radomir Kojić je prije rata bio autoprijevoznik, a najvjerovatnije da  
8 je mobilisan, početkom ovih događanja što su se izdogađala, u rezervni sastav  
9 srpske vojske. Mislim da je bio u nekoj elitnoj jedinici kao polic... kao vojna  
10 policija.

11 P: Koje je nacionalnosti?

12 O: Radomir Kojić je Srbin.

13 P: Da li ste u to vreme raspolagali bilo kakvim informacijama o tome  
14 kojeg je čina bio ili položaja bio u jedinici u kojoj je bio?

15 O: Par puta sam ga vidio dok sam boravio u Palama. Dolazio je i ispred  
16 moje kuće tim svojim nekim, najvjerovatnije, njemu rečenim obavezama. Vidnih  
17 činova nije nosio, ali se je vidjelo da je neki od starješina u toj svojoj  
18 jedinici, po njegovom ponašanju i pona... i po ponašanju onih ljudi što su s  
19 njim išli. A imo sam jedne prilike da vidim da je nosio na sebi oficirski  
20 opasač, onaj... kaišom i sa jednim oprtačem preko jednog ramena, a vidnih činova  
21 nije imao.

22 P: Kakvu je uniformu nosio? Da li je to bila vojna ili policijska

23

24

25

26

27

28

29

30

1 uniforma?

2 O: Vojna uniforma, maskirna, isto ko što nos...nose  
3 stabila...stabilizacijske snage sada, takvu je on nosio uniformu.

4 P: A u paragrafu 26 kažete: "Deset dana nakon mog hapšenja," on i još  
5 dvojica, Jovan Škobo i Stanar su došli i razgovarali sa Vama. Najpre, recite  
6 nam, ko je Jovan Škobo?

7 O: Jovan Škobo je aktivni policajac u s... u policijskoj stanici Pale.

8 P: I kažete da su oni došli da razgovaraju sa Vama o odlasku iz grada.  
9 Možete li reći Veću šta su Vam rekli, koliko se sećate, recite nam.

10 O: Agitovali su na nas da napustimo opštinu Pale. Kol'ko mi je u  
11 sjećanju, ovako je Škobo rekao: "Bolje je da idete, u autobuse da posjedate, i  
12 da vas prebacimo negdje na područje gdje... gdje su Muslimani u većini, nego da  
13 se ovuda po šumi ganjamo, da vas fatamo."

14 P: A kada kažete "vi", da li mislite na Vas lično, gospodine Crnčalo,  
15 ili pak na vas kao grupu? A ako mislite na grupu ljudi, koju grupu mislite?

16 O: Pa, bio sam prisutan kad je ovako rečeno. Nije se odnosilo samo na  
17 mene, već na muslimansko stanovništvo na opštini Pale.

18 P: Da li ste bilo šta odgovorili kada Vam je to bilo rečeno?

19 O: Pa jesmo prokomentarisali, ali onako direktnog odgovora nismo mogli  
20 uputit, ali jesmo... Svaki put, bilo da se s kim sastanemo i da o tome  
21 razgovaramo, ovaj... pokušavali smo iznaći načina da ostanemo u svojim kućama,  
22 da

23

24

25

26

27

28

29

30

1 pokušamo naći način da se zajedno nastavi živiti ko što se je i živelo u Palama  
2 prije nego što je ovo izbilo, a ako... Odoh malo preširoko, a par riječi sam  
3 ovaj... Dobro smo živjeli. Dobro smo sarađivali. Nikakvih tenzija, dok se nisu  
4 nacionalne stranke oformile, nije bilo između nikakve nacionalnosti u Palama.

5 P: Budući da su Vam ti ljudi to rekli, da li ste Vi i Vaše muslimanske  
6 komšije stupili u kontakt sa nekima iz mesnih vlasti kako biste razgovarali o  
7 tome?

8 O: A, vidite nešto, ovaj... neprijatno je to kad se sada razgovara o  
9 tome, a kamoli onda kad s... ka...kad je nama to rečeno. Morali smo otići  
10 predsjedniku opštine kad smo neko...nekol'ko...se... Ako mogu... ako mogu dalje  
11 nastaviti...

12 P: Da Vam postavim najpre nekoliko pitanja, pa ako ne pokrijem sve što  
13 sam hteo, pružiću Vam mogućnost da dopunite. Recite mi, najpre, koliko je vas  
14 otišlo da razgovarate sa predsednikom opštine?

15 O: A pretežno je išla jedna grupa ljudi. U više navrata smo išli, al'  
16 oko devet se ljudi tu nalazilo. Nekad je i deset bilo, nekad je i osam bilo, al'  
17 eto... oko devet ljudi.

18 P: A šta ste rekli predsedniku opštine?

19 O: Rekli smo mu ovo što je nama rekao Škogo, da... da... da se traži od  
20 nas da... da iselimo. "Kakav razlog? Što da iselimo? Jesmo li šta pogriješili?  
21 Jesmo li šta krivi? I pod kakvim uslovima? Što...što nas to hoće da...hoćete da  
22 iselite?" A on nama odgovara, kaže: "Ko će vas iselit? Ko je to rekô?" - "Pa,  
23 rekô, policajac. Došô..." i mi mu navodimo mjesto gdje je to se dogodilo, gdje  
24 nam je rekô da je jedan čovjek otišô. Pa kažem: "Ne bi predsjednik opštine  
25 vjerovao, a kad je nas više bilo, onda je vjerovô." Kaže, ovaj... "Mi vam,"

1 kaže, "ne možemo baš onu totalnu sigurnost osigurat. Malo razmislite o tome."

2 P: A šta je on rekao vama devetorici nakon što ste mu preneli tu  
3 informaciju?

4 O: Rekô nam je da odemo načelniku policije da njega pitamo.

5 P: A to je Malko Koroman, ako se ne varam. Dakle, da li ste otišli  
6 načelniku policije i da li ste mu rekli to isto?

7 O: Malko Koroman, i jesmo ga upitali isto što smo predsjednika opštine  
8 pitali.

9 P: A šta je gospodin Koroman vama rekao kada vas je saslušao?

10 O: On nas je opet upućivao predsjedniku opštine i on nam je isto rekao  
11 da nam ne može sigurnost osigurat... onu ko... ko slobodnom građaninu Pala.

12 P: Da li ste mu rekli da ste već bili kod predsednika opštine i da vas  
13 je on uputio gospodinu Koromanu?

14 O: Da, jesmo.

15 P: Da li vam je možda dao neki drugi savjet s obzirom na to?

16 O: Nije nam dao tada nikakav savjet. Mi smo otišli od načelnika policije  
17 kući... kućama svojim, al' smo u međuvremenu međusobno razgovarali šta nam je  
18 dalje činiti, al' nismo... nismo našli načina nikako šta nam je dalje činit, već  
19 opet ak... kad bude trebalo, da se opet obratimo predsjedniku opštine.

20 P: Postaviću Vam još par pitanja o tome pre nego što nastavimo. Tokom  
21 sastanka sa Malkom Koromanom da li ste mu vi, dakle vas devetorica, rekli da vam  
22 je jedan od njegovih policajaca, Jovan Škobo, rekao da treba da idete?

23 O: Jesmo.

1 P: Da li je rekao da će preduzeti neke mere po tom pitanju, da će  
2 razgovarati sa gospodinom Škobom o tome što vam je rekao?

3 O: Nije.

4 P: A kad je rekao da ne može da garantuje za vašu sigurnost i  
5 bezbednost, da li je rekao od čega treba da budete zaštićeni i bezbedni?

6 O: Nije nam pominjo od kake bi nam stra... Tada kad smo prvi put bili  
7 kod predsjednika opštine, pa nas poslao načelniku policije, nije nam govorio  
8 odakle bi opasnost, ta, mogla doć da nam ne može garantovat sigurnost, al' tokom  
9 neki' dalji' susreta, predsjednik opštine, načelnik policije, jedne prilike nam  
10 je j... rekao Malko s kakve strane on ne može sigurnost garantovat.

11 P: Mislim da ste to želeli ranije da kažete, pa nam recite da li ste  
12 imali nekih još sastanaka i razgovora sa predsednikom opštine o ovom problemu?  
13 Recite nam samo sa "da" ili "ne."

14 O: Da, imali smo sastanak.

15 P: A da li ste sa Malkom Koromanom imali dodatnih sastanaka po tom  
16 pitanju?

17 O: Jesmo.

18 P: I na osnovu Vaše izjave zaključujem da niste dobili nikakav bolji,  
19 drugačiji odgovor od onoga koga ste dobili tokom prvog razgovora, zar ne?

20 O: Jesmo, jesmo samo dobili još, kad smo zadnji put razgovarali s  
21 Malkom, jesmo još rigorozniji odgovor dobili.

22 P: U kom smislu, ako možete da nam kažete, u kom smislu rigorozniji?

23 O: Jedne prilike smo tražili da nam nekog na sastanak dovede od... iz  
24  
25  
26  
27  
28  
29  
30

1 struktura vlasti, al' ako može iz vrha nekoga. Nije nam obećô ono... nasigurno  
2 da će dovest. Sastanak je zakazan. Mi smo tražili da bude kod... u stanici  
3 policije. Kad smo došli tamo, obaviješteni smo da će sastanak bit kod... u nekoj  
4 kafani, privatnoj, kod nekog Fadila Kujovića. I tamo kad smo došli, došao je i  
5 Malko Koroman. Za kratko je vrijeme sa sastanka uputio dvojicu policajaca nekud  
6 s autom. Oni su se brzo vratili. Došao je gospodin Nikola Koljević na sastanak.  
7 Ako mogu još nastavit?

8 I na tom sastanku smo tražili od gospodina Koljevića da nam on dâ nekaku  
9 sigurnost da možemo ostat u Palama, da dalje nastavimo žvit gdje smo živili. On  
10 nam je odgovorio: "Svejedno što vi hoćete da živite ovdje u Palama, al' neće  
11 Srbi s vama da žive."

12 Ovako doslovice.

13 Poslije toga nam je Malko rekao da nam ne može garantovat sigurnost, ne  
14 može više držat pod kontrolom Crvene beretke koje su došle iz Knina, a po  
15 njegovom... a po njegovom obraćanju nama, rekao nam je da su smještene u hotelu  
16 "Panorama" i da ih ne može drugo... dugo držat pod kontrolom. Crvene beretke iz  
17 Knina i još s... neke s... nekih drugi teritorija - nije nam rekao s kojih. I  
18 došle su... ovako doslovice nam je rekô: "Došle su da odrade svoj posao."

1 P: Da Vam postavim još nekoliko pitanja u vezi sa tim sastankom. Da li  
2 se otprilike sećate kada je održan taj sastanak? Kog meseca je to bilo 1992.  
3 godine?

4 O: Ja ću pokušati, ako budem mogao... što budem mogao bit bliži tome...  
5 Ovaj... srpska Vlada je bila preseljena na opštinu Pale i taj sastanak održan,  
6 pošto je srpska Vlada preseljena u Pale, a mislim da je bio pred kraj marta... u  
7 drugoj polovici marta. Datum, bogami, ne mogu tačno reći.

8 P: Kada kažete "nakon druge polovine marta meseca", da li govorite o  
9 tome kada je srpska Vlada prešla na Pale, ili pak govorite o vremenu kada je  
10 održan taj sastanak, ili pak i o jednom, i o drugom?

11 O: Srpska je Vlada prije prešla u Pale nego je ova... nego što su...  
12 nego što je nama Nikola Koljević došao na sastanak. To sâm zaključujem po tome  
13 što sam imao prilike da vidim gospodina Krajišnika i gospodina Karadžića u  
14 Palama.

15 P: Lično ili na televiziji?

16 O: Pa, gospodina... mo... najvjerovatnije da sam sad zamijenio. Ja, ako  
17 sam rekô Krajišnika, Krajišnika nisam vidio, a Koljevića jesam. Dolazio nam je  
18 na sastanak, a Karadžića sam gledao pred Domom kulture kad je držao govor.

19 P: Taj sastanak je održan pre ili nakon što ste uhapšeni 2. marta 1992.?

20 O: Poslije, poslije mog hapšenja.

21 P: I da li je on takođe održan nakon što je upućen poziv za predaju  
22 oružja i nakon što ste i Vi predali svoje oružje?

1 O: Pa, najvjerojatnije da jeste.

2 P: A imali ste makar dva sastanka sa načelnikom policije pre ovog  
3 sastanka na kome se pojavio i gospodin Koljević, zar ne?

4 O: Jesmo, jesmo.

5 P: A to mora da je bilo negde pre 2. jula 1992. godine, zato što ste  
6 tada otišli iz opštine, zar ne?

7 O: Prije 2-og, da.

8 P: Koliko je Muslimana bilo prisutno na tom sastanku?

9 O: Jedno petnaestak ljudi, mislim da je trebalo biti.

10 P: A ko su bili srpski predstavnici? Pomenuli ste načelnika policije,  
11 predsednika skupštine opštine. Da li je bilo još nekih drugih osim gospodina  
12 Koljevića?

13 O: Nije, nije. Jesu, jesu... jesu li mu došli najvjerojatnije  
14 obezbeđenje, ova dvojica policajaca što su išla po njega da ga dovezu.

15 P: Da li je na tom sastanku gospodin Koljević Vama rekao ono što ste pre  
16 izvesnog vremena rekli Sudu? Dakle da li je na tom sastanku Malko Koroman  
17 govorio o Crvenim beretkama koje su došle na Pale iz Knina?

18 O: Jeste, bio je Koljević, gospodin Koljević prisutan kad je Malko rekao  
19 da nam ne može garantovati sigurnost od Crvenih beretki što su došle iz Knina.

20 P: U to vreme, bez obzira kada je tačno održan taj sastanak, recite nam,  
21 da li ste još pre tog sastanka bili čuli za Crvene beretke iz Knina?

22 O: Nismo ovakvu, sigurno, informaciju nikad čuli ko što smo tada, a  
23 ono... narod od nekud nešto ovaj... sazna i počne pričat, al' nismo mi vjerovali

24

25

26

27

28

29

30

1 u takvo nešto dok nam nije Malko rekao.

2 P: Niste verovali da su oni tamo prisutni sve dok vam to Malko nije  
3 rekao? Da li je to ono što hoćete da nam kažete?

4 O: Jeste.

5 P: Maločas sam pokušao, gospodine Crnčalo, da Vam postavim sledeće  
6 pitanje: da li ste Vi ili bilo ko od Vaših muslimanskih komšija čuli bilo šta o  
7 Crvenim beretkama iz Knina, dakle da su oni bili prisutni, i da li ste čuli bilo  
8 šta o njihovim aktivnostima, a da ste o tome čuli pre nego što je održan ovaj  
9 sastanak?

10 O: A jesmo čuli o nekim njihovim aktivnostima, ali oko Knina i Gospića u  
11 Hrvatskoj, ovaj... da su tamo svašta nešto radili, ovaj... a -

12 P: Zaustaviću Vas tu da ne ulazimo sada u pojedinosti o tome šta ste  
13 čuli. Da li ste, kada je gospodin Koroman rekao da ih možda neće moći  
14 kontrolisati, da li je priroda toga što ste čuli da su oni radili prouzrokovala  
15 izvesnu zabrinutost kod Vas?

16 O: Jesmo bili svi šokirani tom izjavom i svi smo još veću dozu straha  
17 primili šta će nam se svake naredne noći dogoditi ako te Crvene beretke krenu u  
18 taj nekakav svoj posâ što Ma...što je nam... što nam je Malko rekao da ga  
19 trebaju odraditi.

20 P: A čega ste se plašili?

21 O: A plašili se nekakvog nasilja, mučenja, hapšenja, premlaćivanja,  
22 ubijanja, stradanja na kraju krajeva.

23 P: Da li je Malko Koroman, kada je rekao da su Crvene beretke prisutne  
24 na Palama i da on strahuje da neće moći da ih kontroliše, da li je on to sve  
25 izjavio dok je gospodin Koljević bio prisutan na sastanku?

26

27

28

29

30

1 O: Jeste.

2 P: A bili ste u maloj prostoriji i gospodin Koljević je mogao da čuje  
3 sve što se govori u prostoriji, zar ne?

4 O: A prostorija je mala, ev... otprilike veličine, sad mogu reći, jedno  
5 sedam il' osam metara. Nije veća bila.

6 P: Da li je on reagovao na bilo koji način da ste Vi to videli ili da li  
7 je nešto rekao i prokomentarisao reči gospodina Koromana o Crvenim beretkama?

8 O: Ne.

9 P: Šta ste Vi i drugi Muslimani odlučili da uradite nakon što vam je to  
10 rekao gospodin Koroman, a i na osnovu onoga što vam je gospodin Koljević takođe  
11 rekao?

12 O: Kad smo izašli iz te prostorije otišli smo u moju ulicu, gdje sam  
13 živio, i razgovarali smo šta nam je dalje činit. Jedini način je bio da sačuvamo  
14 porodice da ne smije niko nikakav incident napraviti što bi prouzrokovalo nekog  
15 od strane Srba nekaku nervozu, pa da il' nekog uhapsu, il' nekog pretuku, il' da  
16 nekog ubiju - da ne smijemo nikakav incident napraviti samo da začu...sačuvamo  
17 porodice.

18 G. HANNIS: [simultani prevod] Časni Sude, zapravo, dok sam još na ovoj  
19 stranici - to je stranica 6 izjave - želeo bih da ukažem na dve greške do kojih  
20 je došlo u engleskoj verziji.

21 Prevodilac mi je rekao... Najpre u paragrafu 32, tu stoji: "Nakon toga  
22 nikada više nisam 'tired'" - to je engleski... u engleskoj verziji zapravo treba  
23 da stoji "tried", dakle "'pokušavao' proći kroz kontrolni punkt".

24

25

26

27

28

29

30

1 I zatim na dnu stranice, paragraf 35: "Ti mladi vojnici su nosili odeću  
2 koja je bila delimično uniforma, delimično ne."

3 I još nešto, časni Sude. U paragrafu 29, u drugom redu loše su napisane  
4 "Crvene beretke". Piše "*barets*", a treba "*berets*".

5 I moj prevodilac mi je takođe ukazao na to da bi možda trebao svedok da  
6 pročitava izjavu kako bi se ona prevela jer čini se da ovde imamo neke greške.

7 U paragrafu 29, u drugoj rečenici: "Prilikom poslednje posete..."

8 P: Gospodine Crnčalo, molim Vas, pogledajte paragraf 29 izjave koju ste  
9 dali Međunarodnom sudu 2001. godine i pogledajte drugu rečenicu. Molim da je  
10 pročitate, a prevodioci će prevesti na engleski jezik da vidimo da li se to  
11 poklapa sa onime što i mi ovde imamo.

12 O: Da počnem ovo od "Prilikom poslednje posete..."?

13 O: Da. Izvolite.

14 O: "Prilikom poslednje posjete rekao je da su neke jedinice Crvenih  
15 beretki došle na Pale i da ne može garantovati sigurnost Muslimanima koji žive u  
16 tom području. Rečeno mi je da su to Srbi iz Knina. Rekao nam je da su - "

1 P: Oprostite, to je bilo sve što mi je bilo potrebno. Interesovalo nas  
2 je da li je to bila poslednja poseta i da li je on to "rekao" ili je on to "bio  
3 rekao".

4 O: Ovo je naš... ovo je naš poslednji sastanak bio.

5 P: Da li je to bio onaj sastanak na kojem je gospodin Koljević bio  
6 prisutan ili je to pak bio neki drugi sastanak?

7 O: Ovo kad je Koljević bi... prisutan bio.

8 P: Hvala. To je bilo sve što sam želeo da pojasnim. Hvala.

9 Gospodine Crnčalo, želeo bih da Vam postavim par pitanja o kontrolnim  
10 punktovima. U Vašoj izjavi u paragrafu 31 i 32 govorite o kontrolnim punktovima  
11 koji su bili uspostavljeni na području Pala i na tim kontrolnim punktovima su  
12 bile paravojne formacije i policija. Možete li, molim Vas, reći Pretresnom veću  
13 šta Vam se desilo kada ste jednom prilikom pokušali da prođete kroz jedan  
14 kontrolni punkt? Tko se nalazio na tom kontrolnom punktu kroz koji ste Vi želeli  
15 da prođete?

16 O: Pošao sam... Imam neko imanje malo dalje iz Pala i pošao sam nešto na  
17 imanju da radim. Uzeo sam... uzeo sam izlaz iz preduzeća i na brzinu se vratio.  
18 Pošla je sa mnom i moja porodica. Kad sam došao do tog punkta, zaustavili su me  
19 na tom punktu mladi vojnici, meni nepoznati. Zatražili su dokumente od mene. Čim  
20 su vidjeli da sam... da je moje muslimansko ime, odma' onaj što je stajô do

1 ovoga što mi je gledao dokumente uperio je pušku u meni /?mene/ i cijelo vrijeme  
2 držao uperenu dok sam pokazivao šta imam u gepeku, šta imam unutra u autu. Pitao  
3 me imam li oružja. Rekao sam da nemam. "Evo, pregledaj." Pregledô je i... U  
4 međuvremenu su prolazili radnici s posla. To je bilo deset do tri. Svi su me  
5 poznavali. Mi smo se svi poznavali međusobno. Niko ništa nije reagovao, maltene  
6 su svi glavu okretali da ne vide šta se sa mnom događa, ovaj... pa sam stekao  
7 dojam da im je svejedno, tim mojim radnim kolegama.

8 Odatle sam prešao na drugi punkt. Hoću l' pričat na drugom punktu šta mi  
9 je... Pustili su me odatle. Krenuo sam dalje.

10 P: Kakve su uniforme nosili ti ljudi?

11 O: Ovi su nosili tipične uniforme, ali zimske, od vojske iz  
12 komunističkog sistema, od Titove vojske.

13 P: Koje su bili nacionalnosti?

14 O: Bili su Srbi.

15 P: Da li su oni bili meštani?

16 O: Nisam ih prepoznao.

17 P: Da li ste mogli možda da primetite nekakav neobičan akcenat možda?

18 O: Ovaj šta mi je tražio dokumenta, nisam mogô ništa neodređenog u  
19 akcentu primjetit kod njega, a ovaj što je držao pušku u rukama i što je bila  
20 puška uperena u mene, on nije progovarao ništa i ne mogu reći.

21 P: I jeste li tog dana stigli tamo gde ste krenuli?

22 O: Jesam do pola puta i morô sam se vratiti.

1 P: A zbog čega ste se morali vratiti? Šta se desilo?

2 O: Kad sam došao do drug... do druge kontrolne tačke ispred nekog tunela  
3 na Stambočiču, ovaj... tu smo se prepoznali - i oni što su bili na toj  
4 kontrolnoj tački, i ja, međusobno smo se znali, radni smo kolege - i prišli su  
5 mi obadvojica. Pitaju me kud sam pošao, ja im kažem: "Znate kuda ću. Idem  
6 ovaj... na imanje nešto da uradim."

7 Ja im se mogu i sad zafalit, toj dvojici. "Vrati se. Bolje ti je. Nemoj  
8 ići." Još kaže: "Ako prođeš pored onih što su," ja im pričam da su me dole  
9 zaustavili, "još ako prođeš pored odnji... o...one kontrole, dobro ti je. Vraćaj  
10 se kući." I vratio sam se.

11 U povratku su me opet ovi zaustavili na onom prvom mjestu, pogledali  
12 dokument i propustili su me i ja više nisam od kuće nikud mogao ići.

13 P: Koje su nacionalnosti bile Vaše bivše kolege koje su se nalazile na  
14 drugom kontrolnom punktu?

15 O: Srbi.

16 P: Jesu li oni tada nosili neke uniforme?

17 O: Jesu, uniforme rezervnog sastava vojske, ali one zimske uniforme.  
18 Nisu bile one... one... maskirne.

19 P: Želio bih sada da porazgovaramo o jednom drugom događaju. Vi u  
20 paragrafu 33 izjave govorite o događaju kada ste videli kako hapse neke mlade  
21 Muslimane kod autobuske stanice. Možete li nam reći ko su bili ti ljudi za koje  
22 ste rekli da su bili paravojnici i da su nosili maskirne uniforme, ti ljudi koji  
23 su ih uhapsili?

24 O: Ja sam vidio trojicu ljudi. Jednog od njih sam prepoznao, a ovu  
25 dvojicu nisam. Ova dvojica su direktno u akciji bila, da tako kažem ovaj... da

26

27

28

29

30

1 su ljude uzimali, i u auto stavljali, i vozili prema stanici policije i tamo ih  
2 zatvarali.

3 P: Ko je bio taj čovek kojeg ste prepoznali, a koji je u tome  
4 učestvovao?

5 O: To je bio profesor moje ćerke što je išla u mašinsku tehničku školu  
6 na Koranu, Zoran Škobo.

7 P: Da li se on zove Škobo ili Škoba?

8 O: Škobo.

9 P: A je li on nešto u rodu sa Jovanom Škobom, koji je onaj policajac o  
10 kom ste malopre govorili?

11 O: To su dvojica braće.

12 P: A da li znate Radeta Škobu sa Pala?

13 O: Znam dobro. Rade Škobo im je otac i on je kao narodni ljekar travama  
14 i drugim nečim liječio ko... narod i narod se fali da je dosta puta bio uspješan  
15 u tom svom liječenju.

16 P: Zna li je li Rade Škobo bio član SDS-a?

17 O: SDS-a sigurno jeste - stranke SDS-a - a da li je koju drugu funkciju  
18 obnašô, ja to ne znam.

19 SUDIJA ORIE: [simultani prevod] Gospodine Hannis, na jedno od prethodnih  
20 pitanja nije dat potpun odgovor, pa bih sada o tome ja pitao svedoka.

21 Gospodine Crnčalo, Vi ste rekli da su tri paravojnika u maskirnim  
22 uniformama koji su uhapsili one momke... Vi ste rekli da ste jednog od njih  
23 poznavali, no pitanje koje Vam je postavljeno bilo je: koje su nacionalnosti oni  
24 bili? Recite nam to sada.

25 SVEDOK: Srbi.

26 SUDIJA ORIE: [simultani prevod] Dobro. Nekoliko puta Vam je postavljeno  
27 još jedno pitanje. Dakle ako sam ja dobro shvatio, onu drugu dvojicu niste  
28 poznavali?

29

30

1  
2  
3  
4  
5  
6  
7  
8  
9  
10  
11  
12  
13  
14  
15  
16  
17  
18  
19  
20  
21  
22  
23  
24  
25  
26  
27  
28  
29  
30

Prazna stranica umetnuta radi usklađivanja numeracije stranica.

1 SVEDOK: Nisam.

2 SUDIJA ORIE: [simultani prevod] A kako ste onda znali da su ta dvojica  
3 koje niste poznavali bili Srbi?

4 SVEDOK: Vojnik druge nacionalnosti nije mogao bit u Armiji Republike  
5 Srpske.

6 SUDIJA ORIE: [simultani prevod] A ti paravojnici su bili pripadnici  
7 Vojske Republike Srpske?

8 SVEDOK: Jesu.

9 SUDIJA ORIE: [simultani prevod] Dobro. Postavljeno Vam je jedno slično  
10 pitanje u vezi sa onom trojicom policajaca koji su došli da Vas uhapse. Vi ste  
11 izjavili da ih niste poznavali, ali ste takođe izjavili da su bili Srbi. Kako  
12 ste znali da su oni Srbi?

13 SVEDOK: Jesu.

14 SUDIJA ORIE: [simultani prevod] Ali kako, kako ste znali?

15 SVEDOK: Ja sam maloprije govorio o nekim mobilizacijama dok sam radio,  
16 dok se je moglo još na posao ići. Niko od Muslimana nije pozvan niti je  
17 mobilisan, samo Srbi. Ovaj... i niko drugi u Palama, na opštini Pale nije mogao  
18 biti vojnik ni pripadnik policije, pošto su svi Muslimani u to vrijeme otpustani  
19 iz... iz aktivnog sastava policije. Nije mogô bit Musliman ni u rezervnoj, ni u  
20 aktivnoj policiji kad su prije toga aktivni policajci otpustani iz policije.  
21 Moral... mogli su samo Srbi biti.

22 SUDIJA ORIE: [simultani prevod] Hvala Vam.

23 Možete nastaviti, gospodine Hannis.

24 G. HANNIS: [simultani prevod] Hvala, časni Sude.

25

26

27

28

29

30

1 P: Zoran Škobo, kojeg ste Vi tog dana videli na autobuskoj stanici, je  
2 li on nosio kakvu uniformu?

3 O: Jeste, ovu maskirnu.

4 P: Da li je na uniformi imao neke oznake ili činove?

5 O: Nisam to primjetio, a da je bilo kakvih oznaka, ne bi... teško je  
6 bilo primjetiti.

7 P: Gospodine Crnčalo, hteo bih Vam postaviti sada jedno pitanje u vezi  
8 sa paragrafom 33. Vi ste izjavili da je negde u aprilu ili maju 1992. godine,  
9 Vaša telefonska veza bila prekinuta. Zna li nam reći, da li su telefonske veze  
10 bile prekinute svim građanima opštine Pale ili samo određenoj grupi građana?

11 O: Samo određenom... grupi stanovništva je... su bili telefoni  
12 isključeni. Bilo je žena - muškarci nisu išli - bilo je žena pa su molile one  
13 srpske žene da joj dâ pristup do telefona, da može za nekoga u Sarajevu upitat  
14 da li je živ ili nije. Na osnovu toga znam sigurno da su samo nesrbima telefoni  
15 na p... opštini Pale bili isključeni.

16 P: Je li Vama telefon isključen?

17 O: Jeste.

18 G. HANNIS: [simultani prevod] Časni Sude, sada bih želeo svedoku  
19 pokazati jedan dokument. To će biti naredni dokazni predmet.

20 SUDIJA ORIE: [simultani prevod] Molim broj za ovaj dokazni predmet.

21 GĐA SEKRETAR: [simultani prevod] To će biti dokazni predmet P272.

22 SUDIJA ORIE: [simultani prevod] Molim Vas da uključite mikrofoni.

23 G. HANNIS: [simultani prevod] Izvinjavam se. Ovo je naredba, odnosno  
24 spisak imena. Evidencijski broj dokumenta je 0208-9424.

25 P: Gospodine Crnčalo, trebalo bi prvo da Vas pitam da li znate čitati  
26  
27  
28  
29  
30

1 ćirilicu.

2 O: Znam.

3 P: Ovo je dokument od 7. maja 1992. godine. Reklo bi se da se radi o  
4 naredbi koju je doneo Krizni štab Pala o isključenju telefonskih brojeva osobama  
5 koje su na spisku. Recite mi, kao prvo, da li prepoznajete osobu koja se na  
6 spisku nalazi pod brojem 12?

7 O: Prepoznajem, i bili smo skupa uhapšeni onu noć 3. na 4. mart. Ja sam  
8 prije, a on je za jedno pola sata poslije mene priveden u policiju - Kadrić  
9 Munib.

10 P: Možete li nam reći koje su nacionalnosti ovih 15 ljudi sa spiska, na  
11 osnovu njihovih imena?

12 O: Muslimani.

13 P: Da li ste Vi unapred bili obaveštani da će Vam telefon biti  
14 isključen? Da li su Vas na to unapred upozorili?

15 O: Nismo.

16 P: Hvala. Možete sada ovaj dokument staviti na stranu. S njime smo  
17 završili.

18 Gospodine Crnčalo, u izjavi koju ste dali Međunarodnom sudu, u paragrafu  
19 35 stoji da ste primetili veće koncentracije vojne opreme i vojnog prisustva na  
20 području Pala. Možete li, molim Vas, sada sudijama reći šta ste tačno primetili  
21 u to vreme? Šta ste Vi to videli što ranije tamo niste vidali, a šta Vam je  
22 ukazalo na veću koncentraciju vojne opreme i vojnog prisustva?

23 O: Pored fabrike "Famos" ima od ranije mjesto da se može žito  
24 uskladištiti, pa su jedno vrijeme prolazili oni šleperi, veliki teretni

25

26

27

28

29

30

1 kamioni. Gledajući onako kad prolaze, vidi se da su pod teretom. Najvjerojatnije  
2 da je žito bilo, ali su imali i pratnju oklopnih transportera. To je početak  
3 bio.

4 Kasnije se... umjesto tih teretnih kamiona, bio je poneki teretni  
5 kamion, šleper, al' su kasnije pretežno bila vojna... klasična vojna vozila i  
6 nisu sva išla prema silosu, već su prolazila prema nekoj kasarni "Jahorinski  
7 potok". I to je danima i danima su se tako događala, pa su kasnije počeli i  
8 autobusi dovlačiti vojnike, a što je stanovništvu najteže bilo, kad se pojavili  
9 nekakvi poluodjeveni mladi ljudi, do... do pojasa ništa na sebi nema, a toplo i  
10 jest vrijeme bilo. Ima traku oko glave zavezanu, ima traku na ruci, noževe s  
11 obadvije strane, pištolje, puška u ruci, ručne bombe zakačene, obično u autima,  
12 kabrioletima - onaj što se krov može skinut. Nekako su se bahatno ponašali. To  
13 nam je najvišu dozu straha... do... stvaralo. Svaki čas su sve nešta po Palama  
14 na sve strane u... po svim ulicama prolazili. Dva puta su dolazili i do moje  
15 kuće, interesovali se za neko teretno auto od mog komšije. Kad su prvi put se  
16 pojavili, ja skoro zanijemio od iznenađenja - šta će sad bit? Pitaju me čije je  
17 auto. Ja u momentu nisam mogô ni progovoriti. U međuvremenu se pojavio komšija i  
18 onako upitno glavom prema meni. "Ne znam," reko, "za auto je nešta." I on kaže  
19 da je njegovo. Oni odgovoriše: "Doći ćemo kasnije," kaže, "da to auto vidimo."  
20 Može nam zatrebat.

21 Moja procjena, onako kako su se ponašali, isto ko da se oni mogu tako  
22 slobodno ponašat, ko da im nema niko ništa ni reć, niti ih zaustavit, niti ih  
23 šta spriječiti. Tako su se bar ponašali.

24 P: Samo trenutak. Ta dvojica koji su došli do Vaše kuće - čini mi se da  
25 ste rekli da su bili dvojica - jeste li dakle Vi sa njima mogli razgovarati i  
26 jeste li, na osnovu njihovog akcenta, mogli zaključiti odakle su?

1 O: Mještani nisu bili. Imali su malo drugačiji dijalekt.

2 P: Vi ste njih opisali kao ljude koji nisu ličili na pripadnike redovne  
3 vojske. Rekli ste da su išli golih grudi, da su nosili po dva noža, da su nosili  
4 trake oko glave, itd. Recite nam koliko ste Vi ljudi tog tipa videli u opštini  
5 Pale u tom periodu.

6 O: Iskreno govoreći, da ja mogu navest onako moje viđenje, a tačno  
7 brojno stanje, ne mogu. Na stotine ih je bilo, ovaj...

8 P: Pored tih osoba o kojima smo sada govorili da li Vam se činilo da je  
9 na Palama bilo više vojnika i onog normalnog tipa, znači pripadnika redovne  
10 vojske?

11 O: Je l' da uporedim ove što su bili neuljudno odjeveni i sastav one  
12 normalne vojske?

13 P: Da, ako biste mogli napraviti procenu na osnovu te usporedbe.

14 O: Veći je bio sastav one prave vojske nego ovih... ovih loše odjevenih.

15 P: Gospodine Crnčalo, postaviću Vam sada nekoliko pitanja, ali pre svega  
16 jedno pitanje na koje Vi možete odgovoriti sa "da" ili "ne". Na osnovu onoga što  
17 ste Vi videli, posmatrajući te, da tako kažemo, neredovne vojnike, odnosno  
18 gledajući te paravojnike o kojima ste govorili u izjavi, dakle na temelju onoga  
19 što ste Vi videli posmatrajući ih, imajući u vidu veličinu grada Pale i imajući  
20 u vidu način na koji su se oni ponašali, da li je, po Vašem mišljenju, bilo  
21 moguće da ih neko Palama tada ne primeti, neko je tada živeo i radio u Palama?  
22 Da ili ne?

23 O: Nije mogô... moglo je bit da... da ih ni... da se ne primjeti tu. Oni

24

25

26

27

28

29

30

1 su po čitav dan po Palama u pokretu bili. Samo nešta s autima, dole-gore. Dođu  
2 do autobuske stanice, malo izađu, navrate u neku kafanu i opet u auta i po  
3 Palama, čitavim. Ma maltene pune Pale tih ljudi bile.

4 P: Nešto ranije ste rekli, čini mi se, da je u jednom periodu pre meseca  
5 maja i juna Vlada Republike Srpske premeštena na Pale. Zna li gde na Pale?

6 O: Kol'ko sam ja mogao procijenit, da je i televizija bila instalirana  
7 blizu... antena za TV prijem bila instalirana blizu Doma kulture, a jedne  
8 prilike sam vidio i gospodina Karadžića da je tu držao neki govor, i moja  
9 procjena da su bili u Domu kulture.

10 P: Da li ste ikada čuli da su oni kasnije možda bili na nekom drugom  
11 mestu ili su oni, po Vašem mišljenju stalno bili tamo ili bar jedino mesto za  
12 koje Vi znate?

13 O: Sad sam se prisjetio jednog detalja što sam pomenuo Dom kulture.  
14 Ovaj... i s...sad mogu malo sigurnije reći da je... da je trebala bit Vlada u  
15 Domu kulture. Šest vojnika, dva i dva, drže stražu na ulazu u Dom kulture. Čim  
16 je tako obezbjeđenje bilo, onda bi trebala... da je tamo. A jest izmještena,  
17 jest izmještena brzom izgradnjom nekih prizemnih objekata na... blizu neke  
18 lokacije željezničke stanice, zove se Koran. Iznad neke sad petlje, ko  
19 raskrsnice malo veće, odmah iznad te raskrsnice su bile vladine zgrade na  
20 opštini Pale.

21 P: Možete li nam reći gde se nalazio taj Dom kulture na Palama u odnosu  
22 na stanicu policije? Da li je to bilo blizu stanice policije, ili dalje, ili već  
23 naolikoj udaljenosti otprilike?

1 O: Pa, blizu stanice policije - pa možda neću puno pogriješiti - 350 do  
2 400 metara, a prvi objekat do pravoslavne crkve.

3 P: A to mesto koje ste pomenuli, Koran, je li to na Palama, ili u samom  
4 gradu, ili je negde dalje? Recite nam na kojoj je to udaljenosti od Doma kulture  
5 i stanice policije?

6 O: Pa, to je u samim Palama, u urbanom dijelu Pala. Mjesna zajednica -  
7 zasebni dio Pala - mjesna zajednica Koran udaljeno od -prije moje procjene gdje  
8 su bili - od Doma kulture ili od policije eventualno kilometar. Ne znam da li  
9 moglo i toliko, ali ajde, nek' bude kilometar.

10 P: Sada bih Vam postavio nekoliko pitanja u vezi sa nečim što ste rekli,  
11 što stoji u paragrafu 36 izjave. Govorili ste tu o jednom događaju iz maja 1992.  
12 godine, kada ste videli tri kamiona puna ljudi kako stižu u grad. Kažete da su  
13 to bili Muslimani iz Bratunca. Recite nam sada odakle Vama ta informacija da su  
14 to bili Muslimani iz Bratunca. Gde ste Vi to čuli?

15 O: Pa, čuo na licu mjesta, pored tih kamiona, komentarisanje ovog...  
16 mjesnog stanovništva, govori: "Evo do... pofatane balije iz Bratunca i dovedeni  
17 u Pale."

18 P: I jeste li Vi videli te ljude na kamionima?

19 O: Jesam, na kamionima sam ih vidio. Neki su imali ožiljke na sebi. Nisu  
20 svi, ali neki jesu, i bili su u... ka... moja procjena, pokupljeni iz štala i sa  
21 njiva, a i jes' bilo vrijeme /?za/ obradu zemlje, za proljetnu sjetvu. Moja  
22 procjena da su samo onako pokupljeni, nikad ne bih mogao reći da su to neki  
23 pripadnici neke vojske bili.

24 P: Kakva im je bila odeća?

O: Civilna: radne pantalone, gumene čizme do ispod koljena duboke, u nekog radna bluza, neko... u... na nekom džemper, nema ni bluze, ili je prljavo od onoga izmeta u štali, ili je prljavo od one zemlje što je obrađivana.

Uglavnom, tako su bili odjeveni.

P: U jednom od ranijih odgovora koji ste dali pomenuli ste da su neki od njih imali ožiljke po telu, ali mi ožiljak shvatamo kao trag neke stare rane. Da li ste Vi tu govorili o tragovima novih, svežih rana ili ožiljcima, znači tragovima starih rana?

O: A vidjelo se još sasušena krv na licu u nekog, te nekog. Nije u svih, al' u više sam ljudi vidio. Znači da je rana od tog dana. Nije ona smrtonosna, već ozlijeđeno, nečim je udareno.

P: Recite nam u koje ste Vi doba dana ili noći videli te kamione kako stižu, ako se sećate.

O: Dan je bio. Sjećam se, dan je bio. Moglo je bit oko podne i od 12 do 1 sat, tu negdje.

P: A u kojem je to delu grada bilo? Gde ste Vi videli te kamione?

O: Blizu policijske, stanice prema Domu kulture su bili kamioni parkirani.

P: Opisali ste kako je predsednik opštine izašao i nešto rekao. Da li ste Vi bili dovoljno blizu da čujete o čemu se priča i šta on kaže o tome šta treba da se učini sa tim zatvorenicima?

O: Došao je i bilo mu je nezgodno dobro. Nije znao šta će s tim ljudima. Prokomentarisao je: "Što ste mi ih doveli? Ja ih nemam gdje... Vodite ih odakle ste ih doveli."

1 To je prokomentarisao. Imena mu ne znam. Znam da se preziva Starčević.

2 SUDIJA ORIE: [simultani prevod] Gospodine Crnčalo, mogu li Vas ponovo  
3 zamoliti da pažljivo slušate pitanje jer ono što je ta osoba rekla stoji u Vašoj  
4 izjavi, ali konkretno pitanje koje Vam je postavljeno bilo je: da li ste bili  
5 dovoljno blizu da možete da čujete razgovor te osobe sa ljudima sa kamiona? To  
6 je ono što Vas je gospodin Hannis pitao. Mi već iz Vaše izjave znamo šta je on  
7 izjavio. Molim Vas da odgovorite na ovo pitanje: da li ste bili dovoljno blizu?

8 SVEDOK: Ne, nije razgovarao ništa s ovim ljudima što su dovezeni u  
9 kamionima. Bio sam blizu da čujem.

10 SUDIJA ORIE: [simultani prevod] U redu. A sa kime je razgovarao?

11 SVEDOK: S ovim vozačima što su ih dovezli.

12 SUDIJA ORIE: [simultani prevod] U redu. A kažete da ste bili dovoljno  
13 blizu. Recite nam, otprilike, na kojoj ste udaljenosti bili.

14 SVEDOK: Jedno 10 metara.

15 SUDIJA ORIE: [simultani prevod] Hvala.

16 Izvolite, gospodine Hannis, nastavite.

17 G. HANNIS: [simultani prevod]

18 P: Da li ste mogli da vidite ko su bili vozači tih kamiona i da li su  
19 možda imali neke uniforme?

20 O: Nisu. Imali su onu... uniforme rezervnog sastava vojske. Oznake nisam  
21 vidio.

22 P: A gde se nalazilo to mesto gde je gospodin Starčević rekao da trebaju

23

24

25

26

27

28

29

30

1 vozači da odvedu te ljude?

2 O: Pa, ja sam ga razumio, odakle su ih doveli, da ih vode tamo, znači u  
3 Bratunac. A čuo sam ova... ove ljude što su stajali, mještane, da kažu da su  
4 doveli balije iz Bratunca.

5 P: Oprostite, možda niste razumeli. Šta je gospodin Starčević rekao, gde  
6 vozači treba da odvedu te zatvorenike na Palama? U Vašoj izjavi pominjete  
7 bioskop. Možete li mi, molim Vas, reći gde se bioskop nalazi u odnosu na  
8 policijsku stanicu. Koliko je udaljen?

9 O: On je ovako reko, da ih vode tamo odakle su ih doveli, a jesu ih  
10 odveli u bioskopsku salu, a bioskopska je sala odma' do policijske stanice.  
11 Kol'ko je daleko? Jedno možda 20 metara između.

12 P: Hvala. Želeo bih sada, gospodine Crnčalo, da Vas pitam o onom slučaju  
13 kada ste otišli na posao i kad Vam je rečeno da treba da se vratite kući i da  
14 nema potrebe da se više vraćate na posao. Najpre, u Vašoj izjavi koju ste dali  
15 Sudu kažete da je to bilo 15. maja 1992. godine, što, ako sam ispravno računao,  
16 to je bilo u petak. A u izjavi iz 1995. godine koju ste dali Višem sudu u  
17 Sarajevu pomenuli ste 27. maj, što je, ako sam ispravno izračunao, sreda. Recite  
18 mi da li se danas sećate da li je to bilo 15. ili 27. maja.

19 O: Ja mislim da je 15. maja bilo.

20 P: Da li se sećate dakle to kada ste otišli na posao i kad Vam je rečeno  
21 da se vratite? Da li se to desilo pre ili nakon što ste videli da su ti muškarci  
22 iz Bratunca došli u kamionima?

23 O: Poslije, poslije.

24

25

26

27

28

29

30

1 P: Da li se sećate da li je to bilo pre ili nakon što ste Vi i Vaše  
2 komšije imali sastanak na kojem je bio prisutan gospodin Koljević? Dakle da li  
3 je to bilo pre ili posle tog sastanka?

4 O: Ovo je bilo prije sastanka.

5 P: Hvala. Želeo bih da sada pređemo na paragraf 40 Vaše izjave Sudu. Tu  
6 kažete: "Krajem juna i početkom jula organizovani su konvoji da bi se uklonili  
7 Muslimani." Kako ste Vi i Vaše komšije Muslimani saznali za to da će biti  
8 konvoji organizovani da odvedu Muslimane sa Pala. Da li je o tome bilo reči na  
9 televiziji? Da li Vam je neko to rekao? Kako ste o tome saznali?

10 O: Nije bilo na televiziji. Jesu... onako kako sam ono maloprije govorio  
11 da su dolazili s vremena na vrijeme da nam kažu da ćemo bit iseljeni. Jedne  
12 prilike su obavijestili da će jedan dio Pala - bit će obavještenje, pismeno, na  
13 određenom mjestu - ajde, jedna ulica danas, druga sutra... Sve će biti  
14 obaviješteno kad koja... kad koji dio Pala treba da se iseli - pismeno  
15 obavještenje.

16 SUDIJA ORIE: [simultani prevod] Gospodine Crnčalo, da li ste to čuli na  
17 televiziji ili pak ste na neki drugi način za to čuli?

18 SVEDOK: Nismo na televiziji. Čuli jesmo na ovakav način ko što sad rekô,  
19 da su nas ovi što su prije - aktivisti - dolazili danas...

20 SUDIJA ORIE: [simultani prevod] Prevodioci ne mogu tačno da čuju šta  
21 kažete. Možete li, molim Vas, da kažete da li ste to čuli na televiziji?

22 SVEDOK: Nismo.

1 SUDIJA ORIE: [simultani prevod] Kada i gde ste to čuli?

2 SVEDOK: Kad su nam dolazili i Kojić, i Škobo i agitovali na nas da se  
3 trebamo iselit. To nam je prvo bilo obavještenje da se iseljava, al' mi nismo u  
4 to vjerovali. Ja sam... da ne oduzimam vrijeme... Zadnji put je bilo  
5 obavještenje na nekom dijel... na nekom vidnom mjestu da se jedan dio Pala,  
6 jedna ulica mora iselit. I ljudi nisu ništa komentarisali. Samo su došli u  
7 određeno vrijeme na određeno mjesto, u autobuse posjedali i prema Sarajevu. To  
8 je bio dio oko - u Palama - veterinarske stanice, ulica Slaviše Vajnara Čiče, pa  
9 jedan ogranak blizu veterinarske stanice. Onaj dio stanovništva se pokupio i  
10 prema Sarajevu.

11 SUDIJA ORIE: [simultani prevod] Našli ste dakle raspored na tom parčetu  
12 hartije, ko će da ide kada autobusima, zar ne?

13 SVEDOK: Jest. Da.

14 SUDIJA ORIE: [simultani prevod] Vidim da klimate glavom. Razumeo sam.  
15 Izvolite, nastavite, gospodine Hannis.

16 G. HANNIS: [simultani prevod] Hvala, časni Sude.

17 P: Dakle, gospodine Crnčalo, iako je bilo reči pre prve jasne zvanične  
18 objave da će do toga zaista i doći, Vi ste zapravo čuli... bio je proglas, koji  
19 je bio izvešen, odštampan, da će ljudi morati da odu, zar ne?

20 O: Jeste.

21

22

23

24

25

26

27

28

29

30

1 P: Da li se tu govorilo o tome ko je izdao taj raspored ko će ići? Da li  
2 je bilo pozivanja na neko zvanično telo, organ vlasti koji je to odlučivao ili  
3 je to pak bio samo raspored: devet sati, na toj lokaciji, itd.?

4 O: Direktno na sebe odgovornost nije ni jedna politička stranka, ni  
5 struktura, ni općina, ni policija preuzeli, samo je bilo obavještenje da se  
6 moramo iselit.

7 P: Da li ste sa bilo kime razgovarali o tome da saznate čija je to bila  
8 zamisao i da li zaista morate da idete?

9 O: Pa, jesmo više puta razgovarali i s načelnikom policije, i s  
10 načelnikom opštine. Kad je prvi konvoj otišao prema Sarajevu do dan, do dva smo  
11 mi otišli opet predsedniku opštine i pitali ga ovaj... što to se uradi s tim  
12 dijelom ljudi, što ljudi moradoše otići? On nam odgovara, kaže: "Mora da su se  
13 ogriješili od nekih... nešto od /?o/ zakon." Pa mi mu kažemo: "Ako mi odlučimo  
14 da i mi moramo ići, reći će da smo se i mi ogriješili o zakon. A sad smo... ovo  
15 nismo još ogriješeni, a ako sjedemo u autobus - gotovo. Grje... nešto smo  
16 pogriješili."

17 P: A šta je on rekao kada ste mu Vi to rekli i ukazali na to?

18 O: Nije nam ništa prokomentarisao kad smo mi rekli da ćemo i mi bit  
19 ogriješeni o zakon ako sjednemo u autobus... u te autobuse da idemo nekud kud  
20  
21  
22  
23  
24  
25  
26  
27  
28  
29  
30

1 nas budu odveli. Mi nismo nikad tačno odredište znali, a on je ostao bez  
2 odgovora na naš upit.

3 P: Da li znate ko je doneo tu odluku da će Muslimani morati autobusima  
4 da napuste Pale?

5 O: Mi smo tražili mogućnost da... da nam se dâ odgovor i od predsjednika  
6 opštine, i od načelnika policije, a sve su nas slali jedan drugom da nam neko od  
7 njih dvojice dâ odgovor. Ni jedan nam nije dao, pa smo mi kasnije zaključili da  
8 je najvjerovatnije odluka Kriznog štaba SDS-a da se to uradi što se je uradilo.

9 P: Mislim da ste pomenuli da ste imali kuću na Palama. Da li ste Vi bili  
10 vlasnik? Da li ste imali neke imovine u to vreme na Palama?

11 O: Jesam, bio sam vlasnik moje kuće.

12 P: A da li ste morali nešto da organizujete po tom pitanju pre nego što  
13 ste napustili Pale? Šta se desilo sa Vašom imovinom?

14 O: Došla je jedna žena i rekla, hoće da useli u moju kuću, i dala mi  
15 adresu svoje kuće u Sarajevu, i da trebam s njom otić u opštinu da potpišem  
16 nekakav ugovor. Šta ću ja s... Nisam imao drugog izlaza. Otišao sam u opštinu,  
17 što me je malo iznenadilo, ovaj... Otkucani neki formulari bili. Ubacili su  
18 podatke... unijeli su podatke moje i njene i ja sam se potpisao da trebam  
19 ključeve predat njoj i da izađem iz kuće.

20 P: A ko je bila ta žena koja je došla u Vašu kuću i koje je  
21 nacionalnosti ona?

22 O: Subotić Dragica, Srпкиnja, i imala je dva sina, Miru i Zorana. Miru  
23  
24  
25  
26  
27  
28  
29  
30

1 sam vidio, a Zorana nisam.

2 P: A zašto je ona izabrala baš Vašu kuću, da li znate?

3 O: Ne znam. To mi nije poznato.

4 P: Da li ste želeli da zamenite Vašu kuću za njenu imovinu?

5 O: Ja sam pomenuo jedne prilike da su mene u preduzeću pitali, ovaj...  
6 kad ja mislim kuću napustiti. Ja sam onda reko, ja svoju kuću ne mogu niti hoću  
7 napustit živ, al' kad sam vidio šta se događa, onda sam rađe odlučio sačuvat  
8 živote, svoj i porodice, nego kuću. Morô sam je... morô sam je predat.

9 P: Kada je došla i rekla Vam da morate da odete negde i potpišete neke  
10 dokumente, da li Vam je rekla da imate bilo kakav izbor po tom pitanju, dakle,  
11 da morate ili ne morate da potpišete te dokumente?

12 O: Policija je jedne prilike rekla, ko tako ne uradi mora u policiju  
13 donijet ključeve i ostavit.

14 P: A da li se onda u Vašem kraju posle izvesnog vremena pojavila ta  
15 obavest da Vi i Vaše komšije morate da se ukrcate na neki autobus, u konvoj i  
16 odete?

17 O: Jeste.

18 P: Mislim da ste nam ranije rekli da ste otišli 2. jula 1992. godine,  
19 zar ne?

20 O: Da.

21 P: Da li znate koliko je konvoja pre 2. jula otišlo sa Muslimanima i  
22 napustilo Pale?

23

24

25

26

27

28

29

30

1 O: Dva konvoja, ja sam u trećem bio.

2 P: Da li znate koliko je otprilike ljudi bilo u ta prva dva konvoja? Ako  
3 možete, recite nam neku...

4 O: Autobusi su bili krcati. U prvom konvoju je bilo sedam autobusa, u  
5 drugom šest. U mom konvoju je, kad sam ja išao, pet autobusa bila. U ova druga  
6 dva konvoja, ne znam.

7 P: Da li su to bili uobičajeni autobusi koje vidamo? I recite nam koliko  
8 je ljudi bilo u svakom od tih autobusa, ako znate.

9 O: Autobusi su bili međugradskih linija. Pa, može stat blizu stotinu  
10 ljudi u autobus. Kol'ko ima sjedišta, može još tol'ko stajat. Oko 90 sigurno  
11 može stat u autobus.

12 P: A kad je reč o Vašoj ličnoj imovini... No najpre, recite nam da li  
13 ste osim kuće imali i vozilo?

14 O: Jesam auto imao.

15 P: Šta se desilo sa time?

16 O: Moro sam i auto ostavit, i ključeve od auta, i saobraćajnu.

17 P: A koliko Vam je bilo dopušteno da ponesete sa sobom lične imovine?

18 O: Ono što smo mogli u rukama ponijet, to smo mogli ponijet.

19 P: Nakon tih 18 autobusa sa Muslimanima koji su odveženi sa Pala, recite  
20 nam da li Vam je poznato da li je bilo nekih Muslimana koji su ostali na Palama  
21 nakon što je otišao Vaš konvoj.

22 O: Jeste, ostalo je... još su dva konvoja iz urbanog dijela Pala bila,  
23 pa su onda prešli na mjesne zajednice i na sela, da i taj sta... i to  
24 stanovništvo prebace u Sarajevo.

25

26

27

28

29

30

1 P: Da li Vam je poznato da je bilo nekih Muslimana koji su ostali, koji  
2 nisu želeli da odu s tim konvojima?

3 O: Jeste.

4 P: Recite nam, otprilike, koliko je tih ljudi bilo da je Vama poznato.

5 O: Jedno 12, možda malo i više.

6 SUDIJA ORIE: [simultani prevod] Da li ste to sad gledali, gospodine  
7 Crnčalo, svoju izjavu? Video sam da gledate na dole pa sam želeo da saznam...  
8 Da, vidim da imate tu neke beleške.

9 Gospodine Hannis, nije mi jasno šta je to svedok pogledao. Možete li,  
10 molim Vas, da to pojasnite.

11 G. HANNIS: [simultani prevod]

12 P: Gospodine Crnčalo, sudija Vas je pitao da li ste pogledali nešto,  
13 misleći na poslednje ovo pitanje. Možete li nam, molim Vas, reći šta ste to  
14 imali sada u ruci?

15 O: Izbrojô samo one što su ostali u Palama, što nisu otišli sa ovim  
16 konvojima, što su ostali da žive u svojim kućama.

17 P: A možete li mi, molim Vas, reći šta je taj list hartije koji ste  
18 gledali. Odakle to potiče? Ko je to napisao?

19 O: Ovo sam ja pisao.

20 P: A kada ste to napisali?

21 O: Ovo sam napisao ima godina dana.

22 P: A zašto ste to napisali?

1 O: A prije sam davao izjavu, ovaj... haškom istražitelju sa istog  
2 papira.

3 SUDIJA ORIE: [simultani prevod] Pretpostavljam da je svedok zapravo  
4 pokušao da se priseti. Ja nemam nikakvih dodatnih pitanja po tom pitanju.

5 G. STEWART: [simultani prevod] Ja imam. Iz mera opreza, možda bi bilo  
6 bolje da svedok skine slušalice sada.

7 SUDIJA ORIE: [simultani prevod] U tom slučaju -

8 G. HANNIS: [simultani prevod] Ja sam skoro završio, časni Sude.

9 SUDIJA ORIE: Gospodine Stewart... Kada kažete da ste skoro završili,  
10 imate još par pitanja?

11 G. HANNIS: [simultani prevod] Pet minuta.

12 SUDIJA ORIE: [simultani prevod] Onda bih rekao da sada napravimo pauzu,  
13 ali pre nego napravimo pauzu svedok će izaći iz sudnice i onda ćete imati da  
14 kažete što imate da kažete, gospodine Stewart.

15 G. HANNIS: [simultani prevod]

16 P: Da li ste pogledali sada tu belešku kako biste izbrojali koliko je  
17 ljudi ostalo ili ne?

18 O: Jesam, jesam.

19 P: A da li ste time zapravo osvežili svoje sećanje i prisetili se koliko  
20 je ljudi zapravo ostalo?

21 O: Pa, samo sam se htio provjerit da li znam.

22 P: A da li ste bili u pravu, i ako da, koji je to bio broj?

23 O: Eto, rekao sam 12, a ja mogu Vama dat, pa pročitajte.

1 O: Ne, u redu je. Da li ste kasnije saznali šta se desilo sa tim ljudima  
2 koji su ostali na Palama? Kakva je bila njihova sudbina tokom rata? Dajte mi  
3 kratak odgovor. Nije mi potrebno da iznosite pojedinosti za svaki slučaj  
4 ponaosob.

5 O: Svi su stradali, ubijeni.

6 P: Hvala. I na posletku, želeo bih svedoku da pokažem još jedan dokazni  
7 predmet. Engleski ERN je 0304-6729, a verzija na B/H/S-u je 0207-2618.

8 GDA SEKRETAR: [simultani prevod] To je P273 za verziju na B/H/S-u, a  
9 P273.1 za verziju na engleskom jeziku.

10 G. HANNIS: [simultani prevod] Gospodine Crnčalo, dok Vam se to donese,  
11 želeo bih najpre da Vas pitam: pre nego što ste otišli sa Pala, da li ste videli  
12 neke pripadnike Crvenih beretki na Palama, i ako jeste, gde ste ih videli?

13 O: Kad smo posjedali u autobuse i krenuli, blizu hotela "Panorama", iza  
14 jedne privatne kuće vidio sam vojnike u Crvenim beretkama, dvojicu. E, to je  
15 moje viđenje bilo tih Crvenih beretki, što se je pričalo o njima u Palama.

16 P: A to je bilo onog dana kada ste otišli, 2. jula?

17 O: 2. jula.

18 P: Želeo bih da Vam sada postavim pitanje o tom dokumentu koji Vam je  
19 dat. Ako mi moj cenjeni kolega dopusti, ja ću sad pročitati jedan paragraf i  
20 zatražiti od svedoka da prokomentariše.

21 Ovo je dokument od 19. jula, Predsedništva Srpske Republike, i u prvom  
22 paragrafu stoji... Upućeno je u više opština, uključujući i opštinu Pale, i u  
23  
24  
25  
26  
27  
28  
29  
30

1 prvom paragrafu stoji: "U bliskoj saradnji sa Stanicom javne bezbednosti, od Vas  
2 se ljubazno traži da sačinite inventar svih kuća, vikendica i stanova na Vašoj  
3 opštini koji su prazni usled dobrovoljnog odlaska Muslimana."

4 Gospodine Crnčalo, recite mi da li je Vaš odlazak sa Pala bio  
5 dobrovoljan čin.

6 O: Nije, ni...nit' bi to ikad dobrovoljno uradio, da izađem od svoje  
7 kuće i da ostavim svu imovinu što sam stekao tokom svog radnog vijeka do tada.

8 P: Zašto ste onda otišli?

9 O: A bio sam prisiljen i da potpišem onaj ugovor o zamjeni, i da izađem  
10 iz kuće.

11 G. HANNIS: [simultani prevod] To su sva pitanja, časni Sude.

12 SUDIJA ORIE: [simultani prevod] Hvala, gospodine Hannis.

13 Gospodine Crnčalo, sada ćemo napraviti pauzu i nakon pauze ispitivaće  
14 Vas zastupnik Obrane.

15 Molim poslužitelja da izvede svedoka iz sudnice.

16 [Svedok se povlači]

17 SUDIJA ORIE: [simultani prevod] Gospodine Hannis, izvolite.

18 G. HANNIS: [simultani prevod] Mislim da treba da rešimo pitanje onog  
19 lista hartije.

20 SUDIJA ORIE: [simultani prevod] Da, ja nisam video šta se desilo.

1 G. STEWART: [simultani prevod] Primetili ste da je to izvučeno iz džepa.

2 SUDIJA ORIE: [simultani prevod] Pa, zapitao sam se: možda bi trebalo da  
3 pozovem svedoka i da uzmemo taj dokument.

4 G. STEWART: [simultani prevod] Ja ne bih bio iznenađen ako se svedok  
5 vrati i kaže da je uništio taj list hartije ili ga izgubio za nekoliko minuta  
6 pauze, pa sam mislio da je možda bolje da ne pokrećem sada to pitanje.

7 [Sudije većaju]

8 SUDIJA ORIE: [simultani prevod] U ovom trenutku Pretresno veće neće  
9 preduzeti nikakve dodatne mere po pitanju tog dokumenta.

10 Da li biste još nešto želeli da kažete?

11 G. STEWART: [simultani prevod] Da, jer zapravo ja sam želeo još nešto  
12 drugo da kažem pre nego što je bilo pokrenuto pitanje tog dokumenta, no to se  
13 čini da je samo jedan detalj.

14 No mogu li najpre da kažem... Kad je reč o onoj opštoj našoj praksi,  
15 zarad našeg budućeg rada - nije bitno za ono kako su do sada stvari išle - možda

16

17

18

19

20

21

22

23

24

25

26

27

28

29

30

1 bi bilo dobro ako bi poslužitelj se postarao da svedok pred sobom ima isključivo  
2 one dokumente koje zastupnik Tužilaštva ili Obrane traži da svedok ima pred  
3 sobom.

4 SUDIJA ORIE: [simultani prevod] Poslužitelj je otprilike na istoj  
5 udaljenosti od svedoka kao i ja i ukoliko poslužitelj vidi da svedok ima neke  
6 dokumente koji mu nisu bili zvanično dodati, onda može da obavesti Pretresno  
7 veće o tome, no ukoliko bilo koja od strana vidi da svedok gleda neki dokument  
8 koji nije poznat Veću ili nekoj od strana, molim da se to meni kaže.

9 G. STEWART: [simultani prevod] Ja ni u jednom trenutku nisam pokušavao  
10 da na nekog drugog prebacimo tu odgovornost. Mi to svakako i radimo, ali  
11 poslužitelj ima čestu mogućnost jer je blizu stola za kojim sedi svedok, tako da  
12 možda, pored naše obazrivosti, možda bi i poslužitelj mogao da nam izađe u  
13 susret. No ono što je bitnije je da bih ja želeo da vidim tu belešku i da  
14 napravimo fotokopiju toga.

15 SUDIJA ORIE: [simultani prevod] Odmah nakon pauze ću upitati svedoka da  
16 li ima prigovor na to da Vam pokaže taj list hartije. Onda ćemo videti šta će  
17  
18  
19  
20  
21  
22  
23  
24  
25  
26  
27  
28  
29  
30

1 se dalje desiti.

2 G. STEWART: [simultani prevod] U redu. Onda ćemo ići korak po korak.

3 SUDIJA ORIE: [simultani prevod] Upravo tako. Napravićemo sada pauzu od  
4 20 minuta i nastavićemo sa radom u deset do jedan. A, gospodine Hannis? U redu.

5 SUDSKA SLUŽBENICA: [simultani prevod] Ustanite, molim.

6 ... Početak pauze u 12.31h

7 ... Sednica nastavljena u 12.52h

8 [Svedok je ušao u sudnicu]

9 SUDSKA SLUŽBENICA: [simultani prevod] Ustanite, molim.

10 Izvolite sesti.

11 SUDIJA ORIE: [simultani prevod] Gospodine Crnčalo, sećate se da smo  
12 nakratko porazgovarali malopre o onoj belešci koju imate. Vi me čujete, je li  
13 tako? Dakle mi smo govorili o tom papiru koji ste pogledali, o toj belešci. Ja  
14 sam čak primetio... Sećam se da ste Vi ponudili gospodinu tužiocu da ga pogleda.  
15 Da li biste sada želeli taj papir dati i Odbrani da ga ona pogleda?

16 Možete dati taj papir poslužitelju, pa će ga ona dati gospodinu  
17 Stewartu. Mi ćemo Vam taj papir svakako vratiti. Možda ćemo zatražiti od Vas da  
18 se napravi jedna kopija tog papira.

19 G. STEWART: [simultani prevod] Časni Sude, da, mi bismo želeli da  
20 dobijemo kopiju tog papira. Ne znam šta je najpraktičnije rešenje. Mi možemo da  
21 učinimo što je potrebno da se to fotokopira.

22 SUDIJA ORIE: [simultani prevod] Mislim da bi najpropisnije bilo da se od  
23 sekretara zatraži da se postara oko toga.

24 G. STEWART: [simultani prevod] Hvala Vam i mi se sa time slažemo.

25 SUDIJA ORIE: [simultani prevod] Ovaj dokument će biti u posedu  
26  
27  
28  
29  
30

1 Pretresnog veća. Napraviti ćemo fotokopiju, a onda ćemo Vam taj dokument vratiti,  
2 osim ako se ne pojavi neki razlog zbog kojeg bismo morali zadržati original, ali  
3 mislim da ćemo Vam vratiti original.

4 G. STEWART: [simultani prevod] Časni Sude, meni se čini malo verovatnim  
5 da će biti potrebno da se zadrži original. Bacili smo pogled na njega i za naše  
6 potrebe će fotokopija biti sasvim dovoljna, časni Sude.

7 SUDIJA ORIE: [simultani prevod] U redu. Nadam se samo da je poslužitelj  
8 primetio da je dokument napisan sa obe strane.

9 Dakle, gospodine Crnčalo, sada će Vas ispitivati gospodin Stewart, a on  
10 je advokat optuženog.

11 G. STEWART: [simultani prevod] Hvala, časni Sude.

12 Unakrsno ispituje g. Stewart:

13 [Branilac ispituje putem prevodioca]

14 P: Gospodine Crnčalo, kao prvo, mobilizacija o kojoj se govorilo tokom  
15 Vašeg jutrošnjeg svedočenja - Vi ste izjavili da je Vaše mišljenje da Muslimani  
16 u Vašem kraju jesu bili pozvani na mobilizaciju, dakle da uđu u redove vojske,  
17 ali da su muslimanske vođe njih uputile na to da ne idu, je li tako?

18 G. HANNIS: [simultani prevod] Časni Sude, zamolio bih da se pojasni o  
19 kojem se vremenskom periodu radi. Čini mi se da je govoreno o maju 1992. godine,  
20 a mobilizacija je bilo više.

21 SUDIJA ORIE: [simultani prevod] Da, gospodine Stewart, pojasnite.

22 G. HANNIS: [simultani prevod] Zapravo sam ja rekao nešto pogrešno.

1  
2  
3  
4  
5  
6  
7  
8  
9  
10  
11  
12  
13  
14  
15  
16  
17  
18  
19  
20  
21  
22  
23  
24  
25  
26  
27  
28  
29  
30

Prazna stranica umetnuta radi usklađivanja numeracije stranica.

1    Trebalo je da kažem januar, a rekao sam maj.

2            SUDIJA ORIE: [simultani prevod] Jutros je svedok odgovarao na pitanja o  
3    mobilizaciji. Da li se Vaša pitanja tiču na tu mobilizaciju ili je ono šire?

4            G. STEWART: [simultani prevod] Ne, ja sam i u uvodu pitanja rekao da se  
5    to tiče onoga što je svedok jutros rekao.

6            SUDIJA ORIE: [simultani prevod] Gospodine Crnčalo, dakle pitanje je  
7    bilo: kada ste Vi jutros govorili o mobilizaciji, zar nije zapravo situacija  
8    bila takva da su Muslimanima bili upućeni pozivi za mobilizaciju, ali da im je  
9    savetovano da se ne odazovu na te pozive za mobilizaciju?

10          SVEDOK: Ja nisam nikako pominjao nikakvo savjetovanje u vezi  
11    mobilizacije jutros ovdje. Samo su mobilisani srpski vojnici. Muslimani ni...  
12    Muslimanima nije ni upućen ni pismeni, ni usmeni poziv.

13          G. STEWART: [simultani prevod] Da to razjasnimo! Hteo bih da ovo bude  
14    kristalno jasno. Kao prvo, recite nam da li Vi znate da je tokom 1991., a  
15    svakako i početkom 1992. godine, da je bar u nekim delovima Bosne i Hercegovine  
16    pokrenuta mobilizacija za vojsku i da je poziv za mobilizaciju bio upućen i  
17    Srbima, i Muslimanima, a verovatno i drugim nacionalnostima. Da li Vi za to  
18    znate?

19          O: Znam. Znam sa televizije. Je...

20          P: Izvinite što sam Vas prekinuo. Nastavite.

21          O: Jeste sugerisano iz one političke strukture iz Sarajeva da se ne ide  
22    u takvu vrstu mobilizacije, a 1992. godine Pale i Sarajevo su bili potpuno

23  
24  
25  
26  
27  
28  
29  
30

1 odvojena dva mjesta.

2 P: Da. Znamo da su ta dva mesta i fizički odvojena, potpuno - zasebna  
3 mesta, ali kad Vi to sad kažete, šta time zapravo želite reći?

4 O: A što se tiče sugerisanja iz Sarajeva, oni nisu nama ništa mogli ni  
5 pomoć, ni odmoć ništa o...ovom stanovništvu u Palama, a ja dajem izjavu o onom  
6 što se u Palama događalo.

7 P: Gospodine Crnčalo, tokom prvih nekoliko meseci 1992. godine, dakle u  
8 januaru, februaru i martu, Sarajevo se nalazilo u Bosni i Hercegovini. Pale su  
9 takođe, a i dalje su, u Bosni i Hercegovini. Vi ste preko televizije saznali da  
10 je bilo dosta delova Bosne i Hercegovine u kojima je bio upućen poziv za  
11 mobilizaciju... poziv za mobilizaciju u JNA, i to poziv upućen i Muslimanima, i  
12 Srbima. Dakle to je nešto oko čega se mi slažemo. Slažete se sa mnom, je li  
13 tako?

14 O: U onom periodu vremenu 1992., od početka 1992. godine, ako mogu malo  
15 da i Vama objasnim neko... neko stanje na Palama...

16 P: Možete li Vi za sada da se ograničite na to da potvrdite ono što sam  
17 ja malopre reko, a to će biti početna tačka za dalja objašnjenja? Hoćete li da  
18 ponovim ono što sam malopre rekao?

19 O: Ne treba. Jesam čuo.

20 G. HANNIS: [simultani prevod] Ja sam opet hteo da tražim da se ponovo  
21 precizira vremenski period zato što, koliko znam, bilo je više poziva na  
22 mobilizaciju tokom 1991. i 1992. godine.

23 SUDIJA ORIE: [simultani prevod] Izvolite.

24 G. STEWART: [simultani prevod] Samo trenutak, časni Sude.

25

26

27

28

29

30

[Odbrana se savetuje]

G. STEWART: [simultani prevod] Vremenski period koji sam naveo u pitanju bio je od januara do marta 1992. godine. Mi smatramo da su odgovori svedoka koje je dao jutros u pogledu mobilizacije bili vezani za januar 1992. godine. Dakle ja ova pitanja postavljam za period januar 1992. godine, no ako želite, ja ću to pitanje sada ponovo ovako preformulisati. Dakle u januaru 1992. godine, Vi znate, na osnovu onoga što ste videli na televiziji, da je u dosta delova Bosne i Hercegovine bio upućen poziv za mobilizaciju za JNA i da je taj poziv bio upućen, bez razlike, i Muslimanima, i Srbima. Da li se sa time slažete?

O: Slažem.

P: Dakle da li Vi sada kažete da iako se to desilo u mnogim delovima Bosne, da na Palama to nije bio slučaj te da na Palama poziv za mobilizaciju nije bio upućivan Muslimanima?

O: Na Palama su dobijali pismene pozive za mobilizaciju samo ljudi srpske nacionalnosti.

P: A kako Vi to znate?

O: Zato dok sam radio u preduzeću samo su ljudi srpske nacionalnosti išli u... u... na mobilizaciju. Muslimana... od Muslimana niko nije ni dobio poziv da ide, niti je otišao.

P: Dakle što se tiče tog prvog dela pitanja, a to je bilo: da li su oni primili pozive za mobilizaciju, dakle u odgovoru na to pitanje Vi kažete da ste na osnovu razgovora sa kolegama sa posla čuli dovoljno toga što Vas navodi na pouzdani zaključak da, iako su Srbi dobili poziv za mobilizaciju, Muslimani te pozive nisu dobili. Da li je to ono što Vi sada kažete?

O: Jeste, to što sam sad rekao, i mogu dopunit ako imam vremena.

1 P: Mislite li u odgovor na pitanje koje sam Vam postavio to što želite  
2 dodati?

3 O: Jeste.

4 P: Izvolite onda.

5 O: Da je iko dobio poziv za mobilizaciju, morao bi se javit. Ne bi mu  
6 drugog izlaza bilo jer još je funkcionisala vojna... ona vojna policija što je  
7 nekad bila. Ako se ne bi dobrovoljno javio, morao bi bit priveden.

8 P: Gospodine Crnčalo, da li Vi znate da je bilo dosta Muslimana, bar u  
9 nekim delovima Bosne, koji se nisu odazvali na poziv za mobilizaciju?

10 O: U nekim dijelovima Bosne mi nije poznato, a ja znam šta se je  
11 događalo na opštini Pale, a na drugim dijelovima Bosne nije mi poznato.

12 P: Da li ste Vi znali da je postojalo nekakvo uputstvo ili savet od  
13 strane muslimanskog vodstva u pogledu toga da Muslimani u bilo kojem dijelu  
14 Bosne i Hercegovine ne treba da se odazovu na poziv za mobilizaciju?

15 O: /nečujno/ ... maloprije pomenuo da sam čuo i... jedne prilike na  
16 televiziji takve komentare, al' običan čovjek, kad bi tu poziv dobio, il' na  
17 odsluženje redovnog vojnog roka, ili na mobilizaciju, on se je morao javit. Ako  
18 nije, bio je priveden.

19 P: Dobro. Preći ćemo sada na jednu drugu temu. Postaviću Vam sada  
20 nekoliko pitanja u vezi sa onim što ste rekli u vezi sa 6. majem 1991. godine.  
21 6. maj je bio, a i sada je, jedan tradicionalni srpski praznik, je li tako?

22 O: Jeste.

1 P: U paragrafu 11 izjave koju ste Vi dali ovom Sudu 8. juna 2001. godine  
2 stoji da ste izjavili da je Šešelj ponovno formirao četnike na Romaniji u  
3 Novakovoj pećini.

4 Šta ste Vi time hteli da kažete, kada ste rekli "ponovo formirao  
5 četnike"?

6 O: Ja sam maloprije dao izjavu da je to neka tradicija - Novakova pećina  
7 na Romaniji, hajdučko mjesto - i nekad što je to... ta organi... ukinuto to  
8 četništvo, ponovo ga Šešelj aktivira.

9 P: Ali šta se to uistinu desilo što predstavlja ponovno osnivanje  
10 četnika 6. maja 1991. ili otprilike tog datuma?

11 O: Da Vi živite u... na onom dijelu Bosne gdje su Pale, ovaj... lakše bi  
12 Vam to bilo ne... mnoge stvari razumjet. A šta sam mislio? Mislio sam ono što se  
13 je dogodilo, da su gore Šešelj i njegove pristalice otišle. Šta su oni radili u  
14 ili pored, ili u blizini te pećine, meni nije poznato. Samo u povratku sam čuo  
15 od Srba stanovnika na tom dijelu da se je Šešelj u povratku negdje sa konja  
16 preturio - da li je bio pijan ili mu je nešta drugo bilo - i da je glavu razbio,  
17 ozlijedio.

18 P: Dobro. O tome o čemu ste poslednje pričali, oko toga se sada nećemo  
19 baviti, ali bih hteo nešto da Vam kažem, a to treba da imate na umu i za sva  
20 pitanja koja ću Vam kasnije postaviti. Ja nikada nisam živio u tom delu Bosne ni  
21 bilo gde drugde u Bosni, tako da ono što ja o tome znam i šta ja o tome shvatam  
22 nije relevantno. Zato je važno da Vi svedočite kako treba i da objasnite  
23 situaciju kakva je bila jer ne treba da zamišljate da ja o tome nešto znam.  
24 Pođite uvek od pretpostavke da ja o tome ništa ne znam.

25 Dakle recite mi sada... odgovorite na ono pitanje koje sam Vam postavio:

1 šta se to zapravo desilo tog dana, 6. maja 1991. godine, što Vi možete opisati  
2 kao ponovno formiranje četnika?

3 O: Desio se nekakav skup, dogovor, pojačavanje te Šešeljeve radikalne  
4 stranke, odnosno samo njeno omasovljenje za... kaš... Ja nemam uvida šta je  
5 Šešelj s tim predviđao nadalje činit, al' najvjerovatnije omasovljenje stranke.

6 P: Zapravo, gospodine Crnčalo, istina je da je tamo, kao što je to  
7 slučaj svake godine, održana javna proslava u Novakovoj pećini. A tog puta, da  
8 li je on bio tamo ili pre, ili posle toga, to sada nije bitno, ali znači jedino  
9 što se zapravo desilo je da je on tu bio prisutan i da je na kraju pao i  
10 povredio se, da li zato što je bio pijan ili iz nekog drugog razloga, ali ništa  
11 drugo se nije desilo osim toga, zar ne?

12 O: Mi smo očekivali da će se nešta desit loše po nas, al' fala Bogu,  
13 nije se dogodilo.

14 P: I zapravo kasnije su Vas Srbi razuverili. Rekli su Vam da tu zapravo  
15 nema oko čega da se brine, da nema razloga za brigu u tom periodu, znači  
16 početkom leta i u toku leta 1991. godine, je li tako?

17 O: A nije se ništa bitno događalo poslije toga. Šešelj je došao, obavio  
18 taj svoj čin dolaska. Kud je dalje otišô, meni je nepoznato, al' uglavnom nekih  
19 ekscesa, nekih problema poslije tog njegovog dolaska nije bilo. Samo što nam je  
20 ostala doza straha nadalje.

21 P: Da, Vi ste to rekli. A onda ste nakon izvesnog vremena počeli da  
22 stražarite, a onda ste opet nakon kraćeg perioda prestali sa tim. To je sve bilo  
23 1991., je li tako?

1 O: Jeste.

2 P: Ali u izjavi u paragrafu broj 14 Vi kažete: "U to vreme..." a govori  
3 se o 1991., odnosno drugoj polovini 1991. godine, dakle u izjavi stoji, u  
4 paragrafu 13: "Ako su četnici i Srbi uopšte održavali mitinge, onda je to bilo  
5 izvan centra grada." Ali Vi zapravo ne znate da li su četnici uopšte održavali  
6 ikakve skupove u drugoj polovini 1991. godine, je li tako?

7 O: A sad odgovorit kakvo je... Ova radikalna Šeše...Šešeljeva stranka  
8 što se je prik... što su se ljudi priklonili toj organizaciji koja se sada  
9 pominje, su, kol'ko je meni poznato, bili kod Novakove pećine. A drugi mitinzi i  
10 demonstracije u 1991., pa i do početka samog rata, su često kroz centar Pala  
11 održavani sa parolom "Ne damo Kosovo" i nosali su kovčeg, i u kovčegu kosti cara  
12 Lazara - bar su tako meni rekli - a svi prisutni na tim demonstracijama su  
13 govorili da su kosti cara Lazara i pozivali, ko je god stio /?htio/ od Srba u tu  
14 povorku, da...na te demonstracije da se priključuje... kroz centar Pala.

15 P: Ja bih Vam izneo jedan predlog, uz dužno poštovanje. Vi ste, kao  
16 prvo, rekli da ne znate kako da odgovorite na to pitanje. Dakle ja bih Vam, uz  
17 dužno poštovanje, predložio da prvo pažljivo saslušate pitanja koja Vam  
18 postavljam, a da onda pokušate da direktno na njih odgovorite. A pitanje koje  
19 sam Vam postavio bilo je da Vi - odnosno tvrdnja - da Vi ne znate da li su  
20 četnici održavali bilo kakve mitinge u drugoj polovini 1991. godine, je li tako?

21 O: Jeste.

22 P: Dakle nakon 6. maja 1991. godine - sada o toj Novakovoj pećini neću  
23  
24  
25  
26  
27  
28  
29  
30

1 više govoriti - ali recite nam dakle koji je naredni miting četnika koji se  
2 održao?

3 O: A bili su opet za 6. maj.

4 P: Pokušaću da budem malo precizniji. Zaboravite sada na taj 6. maj.

5 Recite nam, nakon toga, kada je održan naredni miting tih četnika.

6 O: Nije mi poznato.

7 P: Zapravo Vi i ne znate da li je uopšte bilo kakvih mitinga?

8 O: A nije od 6. do 6. maja, između, nije mi poznato je li bilo i  
9 radikalnih ljudi, i takvih mitinga.

10 P: Kažete radikali, a mislite zapravo na četnike, je li tako?

11 O: Jeste.

12 P: U paragrafu 14 izjave stoji: "U to vreme," a pretpostavljam da je to  
13 isti taj vremenski period, dakle stoji: "U to vreme su pripadnici četničke  
14 organizacije počeli da nose uniforme i posebne četničke kape."

15 No situacija je bila sledeća, gospodine Crnčalo, a to je da u maju 1991.  
16 i do kraja 1991. godine nije postojala nikakva formirana četnička organizacija  
17 na Palama.

18 O: Ja, kol'ko znam, ono što sam rekao o 6. maju i Šešelju, to toliko šta  
19 znam. A da ja mogu dokumentovat ili precizno reći, ovaj... o formiranju te  
20 stranke pa da ka... navodim datume ili nešta, to ne mogu.

21

22

23

24

25

26

27

28

29

30

1 P: Ja ne tražim od Vas da to dokumentujete. Ako to budem hteo, ja ću Vam  
2 to vrlo jasno reći, no ono što ja sada kažem, tvrdnja koju ja sada iznosim je  
3 sledeća: nakon 6. maja 1991. pa sve do aprila 1992. godine na tom prostoru, na  
4 prostoru Pala, nije postojala ni jedna četnička organizacija. Da li se sa time  
5 slažete?

6 O: Ne slažem.

7 P: Dobro. Opišite nam onda tu četničku organizaciju na Palama. Recite  
8 nam kolika je bila i kakva je to organizacija bila u Palama u tom periodu.

9 O: Ja samo mogu reć da sam vidio na benzinskoj pumpi dvojicu ljudi u  
10 onakvim uniformama ko što sam jutros opisao i da su mi moji poznanici Srbi, kad  
11 smo čekali u redu da naspemo benzin, pokazali su mi: "Eno, Sulejmane, kaka je...  
12 kakvi su četnici! Eno, vidiš." Ja sam jutros opisao uniformu četnika.

13 P: Dakle u izjavi, kada kažete da su u to vreme pripadnici četničke  
14 organizacije počeli da nose uniforme i posebne četničke kape, zapravo ste  
15 mislili samo na tu dvojicu koje ste videli na benzinskoj pumpi, koje ste Vi  
16 lično videli kako nose te četničke uniforme i kape, je li tako?

17 O: Jeste.

18 P: U izjavi ste, u tom istom paragrafu 14, takođe rekli sledeće: "Bio  
19 sam uveren da četnici nose oružje jer su se mnogi četnici išli boriti u Pakrac u  
20 Hrvatsku, a po povratku na područje Pala, zadržali bi svoje oružje."

21 Kad kažete da su mnogi četnici išli da se bore u Pakrac u Hrvatsku, Vi  
22  
23  
24  
25  
26  
27  
28  
29  
30

1 pri tome mislite na četnike sa Pala, je li tako?

2 O: Jeste.

3 P: Koliko Vi znate, koliko je ljudi sa Pala otišlo u Hrvatsku da se bori  
4 u to vreme? A rat u Hrvatskoj je počeo tu, krajem 1991., je li tako?

5 O: Po povratku sa tih dijelova Hrvatske, sada države, koji su god bili,  
6 malo su se onako ponosito, ovaj... razgovarali i govorili da su Vukovarci il' da  
7 su se vratili sa Pakraca.

8 SUDIJA ORIE: [simultani prevod] Gospodine Crnčalo, pitanje koje Vam je  
9 postavljeno bilo je: koliko je ljudi sa Pala išlo u Hrvatsku da se bore?  
10 Odgovarajući na to pitanje, Vi ste opisali kako su se oni ponašali - ti ljudi  
11 što su se vraćali iz Hrvatske. Znae, da je gospodin Stewart hteo da Vas pita  
12 kako su se oni ponašali, on bi Vas to i pitao, a pitao Vas je koliko je  
13 otprilike ljudi sa Pala išlo u Hrvatsku da se bori?

14 SVEDOK: Ja nisam imao mogućnosti da saznam broj tih ljudi što su tamo  
15 išli i ne mogu ono... precizno odgovoriti.

16 SUDIJA ORIE: [simultani prevod] Rekli ste: "Dosta njih." A možete li nam  
17 reći, šta Vi otprilike podrazumevate pod tim kad kažete "dosta" ljudi? Šta je to  
18 po Vama?

19 SVEDOK: Pa, jedino što bi ja mogao reći da... da... sam s vremena na  
20 vrijeme čuo, kad bi sve sabrô, jedno 50 ljudi, da za to mogu reći da... To je  
21 moja otprilike procjena, što ja znam, a kol'ko ja toga ne znam, a to je

22

23

24

25

26

27

28

29

30

1 najvjerojatnije da ja tog.. malo toga znam.

2 SUDIJA ORIE: [simultani prevod] Dakle Vi sada kažete da ste Vi znali za  
3 otprilike njih 50, ali da ih je možda bilo i više.

4 SVEDOK: Tako je.

5 SUDIJA ORIE: [simultani prevod] Nastavite sada, gospodine Stewart.

6 G. STEWART: [simultani prevod] Gospođa Čmerić kaže da je u okviru tog  
7 odgovora bilo pomenuto i to da je svedok "čuo". Ne znam da li je to bilo  
8 prevedeno, pošto je transkript jedino na šta ja mogu da se pozovem, ali mislim  
9 da je tu bilo govora o nekih 50-ak.

10 Možda bih mogao da postavim pitanje zapravo, časni Sude.

11 P: Ova cifra od 50 ili 50-ak ljudi koje ste pomenuli, da li to kažete na  
12 osnovu onoga što ste čuli od drugih ljudi ili ne?

13 O: Što sam imao priliku da se nađem u društvu kad ti ljudi u povratku sa  
14 tih ratišta razgovaraju da su bili na ta dva dijela ratišta. To je moje  
15 procjena, njih slušajući, a ne da sam od drugih čuo.

16 P: Da li su to bili ljudi na poslu ili ljudi koje ste sreli u nekom  
17 kafiću ili gde?

18 O: Na poslu i na ulici. U... ja u kafiće slabo zalazim.

19 P: Dakle ljudi sa Vašeg posla su išli da se bore u Hrvatsku i vratili

20

21

22

23

24

25

26

27

28

29

30

1 se sa ratišta u Hrvatskoj, zar ne?

2 O: Da.

3 P: U tom slučaju onda imate prilično jasnu predstavu, gospodine Crnčalo,  
4 zar ne, o tome koliko je ljudi tamo učestvovalo u tome na osnovu toga što znate  
5 ljude sa svoga posla?

6 O: Tamo gdje sam ja radio, u ovoj fabrici je bilo uposljeno 3.000 ljudi.  
7 Ne mogu ja svakog čovjeka znat od tih uposlenika.

8 P: Ali čak i među tih 3.000 zaposlenih, imali ste prilično jasnu  
9 predstavu koliko je ljudi od tih 3.000 ljudi otišlo u Hrvatsku da se bori i  
10 vratilo se, zar ne?

11 O: A nisam preciznu imô sliku toga, al' se to znalo za one bar iz one  
12 moje smjene što smo skupa radili, a radili smo u tri smjene. Iz one dvije smjene  
13 bilo je dosta ljudi što ih ne poznajem i ne znam da li su išli, a drugo je što su  
14 meni ovi što su samnom radili u toj istoj smjeni pričali da je bilo i iz one  
15 druge dvije smjene, a dosta je tih ljudi bilo što ih ja nikako nisam mogô...  
16 mislim, nisam ih poznavô.

17 P: Koliko je ljudi bilo u Vašoj smeni?

18 O: Jedno 90.

19 P: Da li su to uvek bili isti ljudi, dakle otprilike uvek je to bila  
20 ista grupa ljudi koji su radili u istoj smeni iz meseca u mesec, zar ne?

21 O: Pretežno. Znate kako je prije bilo, stalno se oba...o...obnavljala

22

23

24

25

26

27

28

29

30

1 radna snaga - jedni u penziju, drugi dolaze, mladi.

2 P: Naravno. Da, svakako da je bilo promjena. To se da razumjeti. No  
3 koliko je ljudi iz Vaše smene otišlo da se bori u Hrvatsku?

4 O: Trojica.

5 P: Da li se sećate njihovih imena?

6 O: Jedan Gajović.

7 P: A ime? Čuli smo prezime.

8 O: Bogami sam zaboravio.

9 P: Dakle Jović. Drugi?

10 O: Nije Jović. Gajović.

11 P: Hvala. U redu. Sledeći?

12 O: Mičić.

13 P: A treći?

14 O: Kol'ko mi je ostalo u sjećanju, Todorović jedan.

15 P: Da li su se sva trojica vratili?

16 O: Jesu.

17 P: Koliko su dugo bili odsutni? Možda nisu bili u isto vreme odsutni,  
18 ali koliko su bili odsutni?

19 O: Pa nisu dugo, po jedno 15-ak, mjesec dana i vratili se, al' nisu više  
20 dolazili na posao. Oni su u... nastavili dalje ove vojne aktivnosti u  
21 jedinicama.

22 P: U kojim jedinicama su bili? U kojima su se borili?

23 O: Pa, u tim vojnim jedinicama. Ja ne znam imena tih jedinica u kojima  
24 su oni bili.

25

26

27

28

29

30

1 P: Oni nisu bili četnici, zar ne?

2 O: A ne... ne znam u kakvim su strukturama bili. Ne mogu to odgovoriti.

3 P: Ali da li ste na osnovu bilo čega mogli da zaključite da su ta  
4 trojica Vaših kolega bili četnici, onako kako ste Vi smatrali da su četnici?

5 O: A mi smo ovako razmišljali: prvo, ti ljudi što su skloni tim  
6 radikalnim potezima, da su se oni prvi uključivali u... u te borbe. E, sad, jesu  
7 li oni baš ti bili il' nisu, al' naše je razumijevanje tako bilo - mislim, tog  
8 stanovništva.

9 P: Dakle da razjasnimo! Postaviću pitanje na drugi način. Osim toga što  
10 su oni otišli u Hrvatsku da se bore, da li znate bilo šta drugo o tim kolegama  
11 na osnovu čega biste mogli da zaključite da su oni bili ono što ste Vi smatrali  
12 četnici?

13 O: Ne znam.

14 P: Da li ste ikada čuli za Jovu Čivkovića? Svičović možda... Svičović...  
15 Švičović... Cvičović? Da li Vam je poznato to ime?

16 O: Ovo mi prezime nije nikako poznato da ima na opštini Pale. Moguće da  
17 je od nekud sa strane doselio čovjek, ali meni nije poznato prezime.

18 P: Ne poznajete nikoga ko se tako zove, zar ne?

19 O: Ne poznam nikoga pod... pod ovim prezimenom.

20 P: Jer zapravo istina je sledeća - zar ne, gospodine Crnčalo? - samo je  
21 mali broj ljudi otišao u Hrvatsku da se bori, sa Pala, zar ne? Mnogo manje od  
22 onog broja 50 koliko ste Vi naveli.

23

24

25

26

27

28

29

30

1 O: Ovaj... ja ono što sam rekao, ovih 50, da je moja procjena, ovaj...  
2 mislim da sam u pravu, a što ja svakog pojedinačno čovjeka ne mogu sad po imenu  
3 i prezimenu reći, šta ja mogu?

4 P: Ali postoji mogućnost da ste Vi pogrešili. Moguće je da je znatno  
5 manje ljudi od tog broja 50 otišlo sa Pala u Hrvatsku da se bori, zar ne?

6 O: Ja ću ostati kod svoje ove izjave što sam rekao.

7 P: Da li je tačno da neposredno pre početka rata dvojica Vaših rođaka su  
8 uhapšeni?

9 O: Jeste, tačno.

10 P: A uhapšeni su zato što su se bavili nelegalnom prodajom oružja, zar  
11 ne?

12 O: /nečujno/ ... prodajom oružja? To... to mi nije poznato.

13 P: Da li su oni živeli u istom mestu kao i Vi, u mestu Radačići?

14 O: U mjestu Radačići ja nisam živio od... od 1969. godine. Ja tamo nisam  
15 živio. Tamo jesam rođen, al' nisam živio.

16 P: U redu. Da li su Vaši rođaci živeli u Radačićima 1992.?

17 O: Imô sam familije. Imao sam familije.

18 P: Da razjasnimo, govorimo o dvojici rođaka koji su uhapšeni. Možete li  
19 nam, molim Vas, navesti njihova imena kako ne bi bilo nikakve zabune. Molim Vas  
20 da navedete njihova imena, dakle dvojica rođaka koji su uhapšeni.

1 O: Crnčalo Nisad i Crnčalo Emir, uhapšeni na autobusnoj stanici u Palama  
2 i bili su uhapšeni jedno 3 sata i pustani.

3 P: Da li su njih dvojica živeli u Radačićima?

4 O: U Palama, nisu u Radačićima.

5 P: Bili su braća, zar ne?

6 O: Njih, ova dvojica jesu braća bili, Crnčalo Nisad i Crnčalo Emir.

7 P: A tačno je da su oni bili uhapšeni u vezi sa trgovinom, prodajom  
8 nelegalnog oružja, zar ne?

9 SUDIJA ORIE: [simultani prevod] Da, ovo pitanje mu je bilo postavljeno.  
10 Samo da proverim da li je odgovorio na njega.

11 G. STEWART: [simultani prevod] Odgovorio je rekavši da ne zna o tome,  
12 ali ponekad svedoci odgovore na takav način da je opravdano pokušati ih  
13 priterati.

14 SUDIJA ORIE: [simultani prevod] Gospodine Crnčalo, da li znate zašto su  
15 Vaši rođaci bili uhapšeni?

16 SVEDOK: [simultani prevod] Ja sam jutros napomenuo čin hapšenja onih  
17 ljudi u manisko... u man...

18 SUDIJA ORIE: [simultani prevod] Ja Vas samo pitam da li znate zašto su  
19 Vaši rođaci bili uhapšeni?

20 SVEDOK: [simultani prevod] Znam. Znam.

21 SUDIJA ORIE: [simultani prevod] Zašto su bili uhapšeni? Da li su bili

1 osumnjičeni za nešto?

2 SVEDOK: [simultani prevod] Tamo su s ulice pokupljeni i odvedeni, njih  
3 19 sa ta dva moja rođaka - 19 mladića. Za ove znam, a za druge -

4 SUDIJA ORIE: [simultani prevod] Da li su bili osumnjičeni za nešto?

5 SVEDOK: [simultani prevod] Nisu bili ništa osumnjičeni. Zato što su bili  
6 Muslimani, odvedeni u zatvor, i mi smo intervenisali, otišli u stanicu policije  
7 i pustani su. Dva i po, tri sata su se tamo zadržali, i svih 19 je pustano i  
8 nikad nisu više bili uhapšeni.

9 SUDIJA ORIE: [simultani prevod] Izvolite, nastavite, gospodine Stewart.

10 G. STEWART: [simultani prevod]

11 P: Gospodine Crnčalo, to nije tačno. Ta Vaša dva rođaka koji su uhapšeni  
12 bili su odvedeni u centralni zatvor u Sarajevu, zar ne?

13 O: /nečujno/ ... volio da čujem imena ljudi.

14 P: Da li imate neke druge rođake koji su bili uhapšeni 1992. godine,  
15 izuzev ove dvojice braće koje ste naveli?

16 SUDIJA ORIE: [simultani prevod] Dopustite mi da vidim da li još uvek  
17 pratim o čemu se ovde radi. Svedok je rekao: "Zato su bili odvedeni u zatvor,"  
18 dakle zato što su bili Muslimani. A Vaše sledeće pitanje nakon odgovora  
19 gospodina Crnčala da je on otišao u policijsku stanicu kako bi oni bili pušteni,  
20 Vi zatim kažete: "To nije tačno. Vaša dvojica braće odvedeni su u centralni  
21 zatvor u Sarajevu." Šta nije tačno?

22 G. STEWART: [simultani prevod] Oprostite, časni Sude. Ja sam tu izneo

23

24

25

26

27

28

29

30

1 jednu pretpostavku.

2 SUDIJA ORIE: [simultani prevod] Dakle da su bili odvedeni ne u  
3 policijsku stanicu, već u zatvor.

4 G. STEWART: [simultani prevod] Možda sam napravio neosnovanu  
5 pretpostavku, ali bih želeo sad to da pojasnim. Hvala, časni Sude, što ste mi  
6 skrenuli pažnju na to.

7 P: U koji zatvor su bili odvedeni ta dvojica Vaših rođaka koje ste  
8 maločas naveli i gde su oni proveli neka dva-tri sata?

9 O: U policijsku stanicu Pale.

10 O: Dakle Vi kažete da oni nikada nisu odvedeni u zatvor u Sarajevu, zar  
11 ne?

12 O: Nikad.

13 P: A ja Vam kažem da to nije tačno, da su oni bili uhapšeni i odvedeni u  
14 centralni zatvor u Sarajevu.

15 O: Mogu li ja prokomentarisat?

16 P: Možete da odgovorite na pitanje, gospodine Crnčalo. To je Vaše pravo.

17 O: Ovo što Vi mene pitate, ja sa sigurnošću mogu reći da to nije... da  
18 nisu nikad u Sarajevo u zatvor odvedeni. Ovo što su bili u zatvoru, ova dvojica  
19 ljudi što sam ja imena rekao, su, sa još 17, dva i po, tri sata bili u stanici u  
20 Palama i pustani.

21 P: Da li imate nekih drugih rođaka koji su uhapšeni 1992. godine?

22 O: Nije mi poznato. Imam rođaka, ali nije mi poznato da li su hapšeni

23

24

25

26

27

28

29

30

1 bili.

2 P: Kada ste Vi lično bili uhapšeni - o tome ste jutros govorili - Vi ste  
3 zapravo tom prilikom nosili pušku, zar ne?

4 G. HANNIS: [simultani prevod] Mislim da je to krivo predočavanje  
5 svedoka.

6 G. STEWART: [simultani prevod] Ja ovo predočavam svedoku. Ja ne kažem da  
7 je on to priznao, da je on to rekao. Ja njemu sad ovo iznosim.

8 SUDIJA ORIE: [simultani prevod] Da. Dakle Vi niste rekli da je svedok to  
9 izjavio jutros.

10 G. STEWART: [simultani prevod] Mogu li samo da Vas prekinem. Mislim da  
11 je problem u tome kako je pitanje zabeleženo u transkriptu: "Kada ste Vi bili  
12 uhapšeni, Vi ste jutros rekli da ste nosili pušku." Mislim da to nije ono što  
13 sam ja rekao. U svakom slučaju, to nisam želeo da kažem.

14 P: Dakle hteo sam da kažem: kada ste nam jutros opisali kako ste bili  
15 uhapšeni, ja Vam kažem da, za razliku od onog što ste jutros rekli, gospodine  
16 Crnčalo, Vi ste tom prilikom kad ste uhapšeni imali uz sebe pušku, zar ne?

17 O: U rukama je nisam imao jer... bila prislonjena uza zid kuće.

18 G. STEWART: [simultani prevod] Da li bismo mogli da se ovde zaustavimo

19

20

21

22

23

24

25

26

27

28

29

30

1 jer vidim da je već isteklo vreme.

2 SUDIJA ORIE: [simultani prevod] Da. Nastavićemo da razgovaramo o ovom  
3 pitanju sutra u 9.00h.

4 Gospodine Crnčalo, sutra ujutru ćemo nastaviti, dakle u 9.00 sati.  
5 Bićemo u drugoj sudnici, u sudnici broj 1. Nalažem Vam da ni sa kime ne  
6 razgovarate o svome svedočenju, dakle niti o onome što ste danas rekli, niti o  
7 onome što ćete sutra reći. Dakle nemojte ni sa kime da razgovarate o tome i  
8 videćemo Vas sutra u 9.00h ujutru. Molim poslužitelja da izvede svedoka iz  
9 sudnice.

10 Gospodine Stewart, da li biste mogli da nam kažete da li Vam treba  
11 original tog dokumenta ili pak -

12 G. STEWART: [simultani prevod] Rekli smo da ne verujemo da će nam to  
13 trebati, ali da bi bilo bolje da za trenutak Pretresno vreće zadrži original.

14 SUDIJA ORIE: [simultani prevod] Da, to ćemo i učiniti. Molim Vas da nam  
15 sutra kažete da li će Vam taj dokument biti potreban jer bih inače želeo to da  
16 vratim svedoku.

17 G. STEWART: [simultani prevod] Da, nemam problema. Nemam nikakvih  
18 problema sa tim. Ako bude potrebno, mi ćemo, u svakom slučaju, imati sutra  
19 original tog dokumenta.

20 SUDIJA ORIE: [simultani prevod] Želeo bih da kažem sada gospodinu  
21 Hannisu da je ponekad govorio o nekim pojedinostima, a da Pretresnom veću nije

22

23

24

25

26

27

28

29

30

1 bilo savršeno jasno u čemu su te pojedinosti imale bilo kakvog interesa za  
2 izvođenje dokaza Tužilaštva. Želeo bih da i iste te primedbe iznesem i Vama,  
3 gospodine Stewart.

4 Gospodine Hannis, imate još nešto da kažete?

5 G. HANNIS: [simultani prevod] Kad je reč o rasporedu, imamo još samo  
6 jednog svedoka za ovih sedam dana, tako da ono što želim da kažem je da kada  
7 završimo sa današnjim svedokom, nemamo drugih svedoka za ovu nedelju. Ne znam da  
8 li želite da završimo sa svedočenjem gospodina Crnčala, i da onda govorimo o  
9 sažecima po pravilu 92bis, i da prođemo kroz spisak dokaznih predmeta, i da  
10 raspravimo pitanje izmene nekih stvari po pravilu 92bis, vezano za dogovorene  
11 činjenice, itd.

12 SUDIJA ORIE: [simultani prevod] Da, želeo bih da rešimo neke stvari koje  
13 su još uvek ostale nerešene, poput dokaznih predmeta za Sanski Most, koje još  
14 uvek ovde imamo. No, sa druge strane, želeo bih da kažem da je Pretresno veće  
15 delimično razočarano jer ste Vi rekli da ćete raditi brže nego što je bilo  
16 najavljeno, jer ste Vi zapravo podcenili svoju mogućnost da ćete raditi brže  
17 nego što je bilo najavljeno. Nažalost, u samom trenutku ne mogu da se prave  
18 nikakve izmene, ali želeo sam da Vam kažem da mi nismo zadovoljni sa time kako  
19 se odvijaju stvari, gospodine Hannis.

20 G. HANNIS: [simultani prevod] Da, mi ćemo svakako pokušati da ubrzamo  
21 stvari, ali teško nam je pretpostaviti kada će, recimo, svedočenje trajati duže

1 i kada će biti potrebno unakrsno ispitivanje ili ne.

2 SUDIJA ORIE: [simultani prevod] Da, ali čak i da je bilo potrebno da  
3 unakrsno ispitivanje traje sat ili dva vremena, i u tom slučaju bismo bili  
4 izgubili i bili u nedostatku nekih sat ili dva na koje smo računali.

5 G. STEWART: [simultani prevod] Da, ali znate, veoma je teško proceniti  
6 takve stvari i mi se tu slažemo sa Tužilaštvom, jer znate, ako nam se kaže da se  
7 trudimo da radimo na efikasan način, onda nas nekada kritikujete da zapravo  
8 dolazi ipak i do nekakvog gubljenja vremena.

9 SUDIJA ORIE: [simultani prevod] Mi ćemo, u svakom slučaju, nastaviti  
10 sutra sa radom u 9.00 sati ujutru.

11 SUDSKA SLUŽBENICA: [simultani prevod] Ustanite. molim.

12 ... Sednica završena u 13.49h.

13 Nastavak zakazan za petak,

14 03.09.2004. u 9.00h.

15

16

17

18

19

20

21

22

23

24

25

26

27

28

29

30